6
21-a
23

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
33 F
17

6-21-a-23-

AVLA DVODECIM CAESARVM,

IN CVIVS VESTIBVLO
Quædam Heroica præcantantur.

LEOPOLDO AVGVSTO

DICATA.

Auctore D. Octauio Cattaneo de Fulgineo
Oliuetano.

TVDERTI.

Ex Typographia Io: Dominici Fauſtini,
Superiorum permiſſu. 1684.

Digitized by Google

Digitized by Google

SACRA IMPERIALIS MAIESTAS.

EXcipe, *MAGNANIME PRINCEPS*, *eâ benignitate, quà polles, modiciſſimum hoc tenuitatis meæ Munuſculum ex Muſeo Apollinis, in graviorum Studiorum lenimen, ſubſecivis horis inſtantaneo Oeſtro depromptum, Tuæque Triumphatricis Gloriæ deſtinatum obſequio. Carmen hoc meum dùm ex Italia in Germaniam properat, Sympatico veluti pondere ingenitæ procliuitatis, quaſi ex diutino poſtliminio, ſuam remeare videtur in Patriam. Etenìm fructus inclinatæ in CAESAREVM NOMEN Arboris hìc eſt, cuius Semen ex Auguſta Vindelicorum Vrbe deciſum, Euerardum Cattaneum Comitem Palatinum Propagatorem habuit, quem Otho Imperator Chriſtiani Nominis Secundus, longi comitem itineris, vnà ſecum ad*

Digitized by Google

Italos tranſuexerat, atque Imperialis feudi Dignitate in Vmbria decorauerat. Gualdum Cattaneorum Caſtro a Fundatore Nomen inditum, quod ad hæc vſquè tempora, & extat, & viget; ternas fermè leucas ab Vrbe Fulginia diſſitum, clauſumque intrà Ottonem [vulgo Lactonem] & Apuliam fluuios, non anguſtos olìm Auitæ ditionis fines. Quanquàm hodiè, penè dixerim, gemebundi fluitent, amiſſo, proptèr varia detrimenta Bellorum Iure Dominij; ſed nō deperditâ vetuſtate Nominis, & Gloriæ. Porrò ex his liquet, quod non hic primus Generi meo ergà CAESAREAM MAIESTATEM, Fidei, ac Reuerentiæ tranſigitur dies. Cum ex Annis ferè octingentis, ex quò in hanc Cœli plagam tranſmearit; peruetuſtam veluti recentem ſuæ foueat adhùc memoriam ſeruitutis, atque originis. Enìmuerò tàm longinquo defluxu Temporum, Congenitum Sanguini meo viſum fuerat, ex Alemannicæ Nationis vtilitatibus ſibi Amicos, Inimicoſque ſeligere. Quippè [vt vetuſtiora prætereàm] Maſſurillus Cattaneus, Exercitu Caroli V. Senenſi Bello incubante, adhuc Adoleſcens, mediuſque intèr Duces ac milites, ſub Giappino Vitellio Vexillifer, ab eodem Duce deligitur, qui litem intèr binas Acies ſubortam de Nationum præſtantia circà Belli fortitudinem per ſingulare Certamen gladio dirimeret. Quà pugnæ Aleà, Hoſte mactato Victor, multorum manibus, plurimorum acclamationibus, per victa, & victricia Caſtra penè Triunphator euehitur. Verùm inter Germanos mihi Fratres, Alter Ioannes Baptiſta, adhùc Iunior, ex Aulà Laurentij Medicei à Principe Matthia eiuſdem Nepote, Contubernalis titulo ad Germanicam expeditionem illectus; vixdùm Beatiſſimæ illius Terræ glebam veſtigio attigit; cùm à Tribuno Militum Andræa Contreras Tribuniciæ Cohorti præficitur. Nequè multò poſt extinctis in ſuperiori Germania Belli ſeminibus; certandi ſtudio ſuccenſus, in Belgium ad Piccolomineum digreſſus: Primùm quidèm ab eo, Thoracato Agmini; deindè Prætorianæ Legioni præponitur. Quò in munere commiſſâ ſibi ſemèl totius exercitus moderatione,

Theo-

Theonis Villæ Vrbem a Marchione Figuerez arctiſſimè obſeſſam, auſpicatiſſimo prælio vindicauit. Et Sanè in ea pugna ſupremum ipſum Militiæ Principem Piccolomineum, dum is Socialis Turmæ fugam confidentius ſiſtit, hoſtili Cuneo circumuentum, transfoſſoque Curſore delapſum, promptè ſellà deſiliens, ſuffectoque proprio Equo, pedes manu, gladioque protexit. Quò facinore factum eſt; nè aut ille in necem, aut in Hoſtium incideret poteſtatem. Eapropter inſignis Victoriæ idem, qui Auſpex extiterat, Nuncius ad fœderatos Italiæ Principes delegatur, per quos ampliſſimis donis augetur. In qua legatione; quanquàm Vrbani VIII. eà tempeſtate regnantis nomine a Franciſco Cardinali Barberino magnis militiæ conditionibus alliceretur; tamèn conſtantiſſimè abnuit. Reuerſuſque ad Ducem, vti fuerat pollicitus, acceptàque per eum patentibus litteris terni primarij honoris electione, ſupremo inſuper totius Exercitus regimini non obſcuris ſignificationibus deſtinabatur; niſi Mors Fato præpropera ſub ipſum trigeſimum tertium Vitæ Annum è viuis eripuiſſet. Alter Ioannes Antonius; ſub eodem Piccolomineo in Belgio, Militaris Diſciplinæ Tyrocinio poſito; poſtmodùm àd Caſtrenſe Bellum euocatus; primùm quidèm ab Vrbano VIII. Peditum, rurſuſquè ab Innocentio X. Equitum Ductor adſcribitur. A quò demùm ex Ferrarienſi Statione, commiſſà illi ſelectiſſimà Veteranorum militum Præfecturà, in Vrbis cuſtodiam, piaculari Anno accerſitur; litteris in eum finem ſpeciali expeditione datis ad EMINENTISS. ODESCALCVM, per id temporis Apoſtolicum in ea Iuriſdictione Legatum; hodiequè totius Catholici Gregis laudatiſſimum, vigilantiſſimumque PASTOREM, qui bellici memor miniſterij, quod Apoſtolicæ SEDI diù fideliterquè praſtiterat prædefunctus Pater, eius Filium ſub ipſum Adoleſcentiæ florem, ad conſimilem Militiæ fructum maturauit. Ad extremum meus quoquè Genitor Nicolaus, pridèm a Ferdinando II. Imperatore, obſignato ad Magnum Etruriæ Ducem Ferdinandum II. Auunculum ſuum Diplomate, ex Lu-

ex Lucenſi Auditorio ad Prætorium Florentinæ Rotæ, propenſiſſimæ voluntatis documentis, factâque in eo commemoratione Virtutis, ac Meritorum euocatus eſt. Vbi per diffinitiuam Sententiam, magnæ illi Cauſæ finem impoſuit, in qua Sereniſs. Maria Magdalena Arciduciſſa ab Auſtria, & Etruriæ Magna Duciſſa, Regiæ Curiæ in Ciuitate Neapolitana pro fructibus Scutorum Ducentorum millium ſibi pro augumento dotis a Sac. Regia Maieſt. Philippi III. aſſignatorum Creditrix agebatur. Quamobrèm ſi tota rerum Summa, recti ad Iudicij trutinam deducatur; palàm fiet quantulacumque Familiæ meæ ſiuè armorum, ſiuè litterarum decora, a Munificentiſſimo Climate AVSTRIACAE DOMVS fuiſſe deriuata. Exindè licitum viſum fuit, & mihi; ſi pluribus Gratiarum munimentis inſiſtens, conſtructam Apollineo labore duodecim Romanorum Cæſarum Aulam, SACRAE CESAREAE MAIESTATI TVAE in æternum addictiſſimi obſequij monumentum conſecrarem. Sìc enìm ſub vmbra Tui auguſtiſſimi Nominis clariùs elucеſcet mearum tutela, & Patrocinium Muſarum; humiliſque calamus meus AVSTRIACIS PENNIS altius aſſurget in ſpem, vndè propediem poſſit Othomanicæ Lunæ orbitam, lucidiſſimæ Sphæræ Gloriæ tuæ diametralitèr oppoſitam, Triumphalibus nouæ Victoriæ Rotis confundere, atque conterere. Vale, INVICTISSIME PRINCEPS, Teque diù tùm Catholicæ Religionis incremento, tùm communibus Bonorum gaudijs, atque obſecrationibus ſoſpitem incolumemque præſerua. Tuderti Idibus Aprilis 1684.

Seruus inutilis
D. Octauius Cattaneus de Fulgineo
Olinetanus.

AD

AD
LEOPOLDVM
AVGVSTVM.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

EPIGRAMMA.

GErmina Virtutum, Vitiorum Semina, quæ ſunt
Cæſareis Animis inſita, Muſa canit.

Naturæ hæc Studio dùm ſecernuntur ab illis;
Prona ſuo excluſa à cortice Grana cadunt.

Grana hæc AVSTRIACO ſuſtollit GRATIA CAMPO;
Pura hinc Virtutum Germina, CÆSAR, habes.

Impri-

Digitized by Google

Imprimatur Tuderti hac die 12. Ianuarij 1684.
Auguſtinus Bizzarrus Vicarius Generalis.

Ego Fr. Auguſtinus de Guidutijs Ord. Præd. in alma Vniuerſitate Peruſina Sacræ Theologiæ Profeſſor Ordinarius ex commiſſione Reuerendiſs. Patris Raymundi de Groſſis Peruſiæ, atque totius Vmbriæ Inquiſit. generalis librum hunc perlegi, cui titulus: AVLA DVODECIM CÆSARVM, cuius Veſtibulo quædam hæroica præcantantur. Leopoldo Auguſto dicata. Auctore D. Octauio Cattaneo de Fulgineo Oliuetano, atque in eo nedùm nihil inſpexi, quod bonos mores, atque fidem offendat, verùm quod ſuaui ludo ſuos delectet Lectores: quamobrèm dignum iudico, vt typis cudatur. In fidem &c.
Ego Fr. Auguſtinus de Guidutijs qui ſupra manu prop.

Imprimatur 12. Februarij 1684.
Vic. S. Officij Tuderti.

Digitized by Google

INNOCENTIO XI.
P. O. M.
IN CREATIONE
EMIN.RVM CARDINALIVM.
CARMEN.

IO Triumphe canat Tarpeio è culmine Roma;
Bìs Io repetat ſacro de colle Quirinus,
Et Vaticani cliuus bìs accinat Echo.
En tandèm præſtò eſt, curru delata rubenti
Expectata dies, multorum clara Triumphis,
Atque Vrbem ſparſura roſis; habet illa ſequaces
Et Plebis plauſus, & Nobilitatis amores,
Aſtrorum riſum, & reuirentis iubila Terræ,
Gaudia compenſans magno ſerotina partu.
Sìc Elephantiadi, bìs Sole in Signa reuerſo,
Delia dat partum, Naturæ lege iubente;
Tardius vt fœtu, quæ ſunt maiora, graueſcant;
Et pretio valitura magis: ſic ſæcula ſudant;
Vt pariant adamanta iugis; cryſtalla, vel aurum.
Ergò PETRI ſtat ſede ſedens PATER Vrbis, & Orbis.
Et ſecum librat magnæ molimine mentis,
Quæ cuique eſt Virtus, ſtudium, meritum, labor, ætas.
Conſilium, mentis tenor, experientia rerum,
Et Generis decus, & Superùm reuerentia Diuùm,
Et morum nitor, & Pietas; Vigilantia, Zelus,
Et Diuinarum ſacra obſeruantia Legum,
Et ſplendor Patriæ, & quinàm genuere Parentes.
Intereà dum mole graui grana iſta teruntur;
Labitur orta dies, menſes labuntur, & anni.
Non etenim properanda fuit genitura Deorum;

Dædala Pontificum nàm mens dùm parturit Orbi;
Heroes, Diuùmque genus, Regeſque creantur.
Hæc dum ſecum agitat, & Votis Aſtra fatigat,
Ac precibus, Summus qui Sceptra Vicaria geſtat
ANTISTES; ſacer Alcides, nouus Ætheris Athlas:
En tibi, diſruptis valuis, reſeratur Olympus,
Clauſtra patent nimijs tenebroſa nitoribus, audax
Obtuſa eſt oculorum acies; læſere papillas
Lumina inacceſſi SOLIS, quem TRINA coronat
Lampas, & hæc Lampas triplici diſtincta nitore,
Vna, eademque eſt, indiuiſaque LAMPADE eàdem.
Verùm Cœli hebetes oculos opobalſama firmant;
Cernere quò poſſint, Iuuenis quæ detulit Aſtris
Aliger: hic vltrò leuà crinale Triregnum
Protulit, & nullà in ſeſe compage recuruum
Paſtorale pedum; ſolium ſed dextra niuale
Explicat; inque illo ex auro radiante leguntur
Nomina ſcripta Virùm, quos Cœlum deſtinat Oſtro,
Pagina vix SVMMO PASTORI eſt tradita, quandò
Ille legit; dùmque Ille legit, ſtupor ore Legentem
Occupat, atque eadem videt exemplaria cordi
Scripta ſuo: Trutinator opus combinat vtrumque,
Et ſtupet, autographo quod tàm reſcripta cohærent.
Viſa loqui eſt philira, atque oculi ſenſere Loquëtem.
Illa mihi tu Muſa refer: nàm Dius Apollo
Abdita Virginibus Muſis dat poſſe referri.
SPINVLA inauratæ primora ſedilia chartæ
Obſidet, hunc viuas in luminis extulit auras
Ianua, Magnorum Genetrix Berecyntia Patrum:
Patria quem vigili tenerum in Paſtore Parentem
Nouerat: hìnc parui per roſcida gramina Quarti,
Inter Sextiles vmbras, & Sole ſub vno;
Bis ſaturæ, bis ad mulctram venère Capellæ.
Nobilis hæc veterum ſeù Stirps, ſeù Stipes Auorum,
Tineidos Nimphæ Gentilia Stemmata ſignat.

Digitized by Google

PIGNATTELLVS adeſt Tibi pręſens: aſpice frontē;
Aſpice, & obſequium cum maieſtate: recentem
Vt ſtillata, diù teſtæ roſa ſeruet odorem;
Imbuat auguſtos regnatrix purpura crines:
Parthenope ſolita eſt medys vernare roſetis.
Ite Licaonidę procul ò Lupienſibus agris;
Ite procul rauis oculis, & ventre voraci;
Argus Areſtorides nàm coget ouilia Paſtor,
Lumina cui centum, nullam captura quietem;
Virgo legat Cereris flores ſeù mugiat Io.
Pone manu rigidà falces Libitina feroces;
Fulta roſis ſpineta metis? BRANCACCIVS vrnâ
Obtegitur? ſedènim illa eadem benè culta Nepotē
Arua dabunt. Viden vt Cœlo noua Teſſala Tempe,
Virgineos flores, & puniceos amaranthos,
Inſertoſque ferant fructus Viterbia prata?
En tandèm (ò ſuperi grates) ſpectatus honores
AVGVSTINVS habet meritos: dedit ille perennes
Largus opes; miſeris quoque corda daturus egenis;
Nùnc quoq plena dabàt Sponſi patrimonia Chriſti:
Plura habeat, qui multa dedit, meliora dabuntur;
Atquè vno referet in munere munera centum.
Æternis ſtant ſcripta notis, ſtellantibus Aſtris,
Iuſtitiæ in Votum, multò quæ fecerat antè;
Cum decumana VIRO Cauſam CLEMENTIA iuſſit,
Quæ fuerat à Iudicibus libranda quaternis.
MAXIMVS hìnc Heros; hinc VECCHIVS inclytus, indè
ROCCIVS; indè AVGVSTINVS; ſtat pendulus index
Lance pari; puncto ſuſpenditur ambiguo lis;
Et CLEMENS nutu fouet, aut fouiſſe videtur.
Quandò en (ſed prudens iam parce Modeſtia linguæ.)
Exiliat Senior gelidà BONVISIVS vrnà,
Et IVVENI meritum det Pontificale NEPOTI.
Digna illa Imperio ſpecies; frons illa decenti
Maieſtate grauis; Virtus Cyllenia linguæ,

Digitized by Google

Auſtriaci Iouis emeritum fecere Miniſtrum:
Adde Aquilam pennis meritorum; aſcendet in Axem,
Proximus Auſtriaco, viciná ſede Tonanti;
Sponſabuntque nouum gentilia ſtemmata Sydus.

Roma vocat, MELLINE redi, quid longa moraris?
Numquid in auriferis largè reſupinat arenis
Dona Tagus? Numquid te detinet Orbis in Vrbe
Madritum? Verùm ſenior potiora tuetur
Iura Tybris, Stirpemque in Iura antiqua repoſcit.

Emicat in ſpiras quiſnam reuolubilis Anguis,
Et ſquamis, oculiſque ferox? Puerumque proteruus
Laocoonta vorat? Nunquid ſacrata procaci
Contemerata manu pepererunt Templa Mineruæ?
Nunquid Erichtonius Serpens? Cadmeiaue Proles?
Criſtatuſue Anguis geminam qui ſeparat Arcton?
Fallimur: innocuus Serpens (vos plaudite Ciues)
VICECOMES, Vitium vorat: auricomantia pomà
Heſperidum hic cura, atq; oculus vigilabit, & ardor.
Martius huic Generi viget impetus; æmula quòndam
Fertur in obſtantum Stirpis ferus agmina Princeps
Barbaridum; partìm enſe cadunt à fulmine dextræ
Victa Cohors, partim ruptæ fugere Cateruæ:
Hinc clypeum allambit Serpens violentus, & audax;
Namque in terga fugax Exercitus harpe voratur.

GALLIVS excubitor, ſacro deturbet ouili,
Voce Lupos, Sponſam fœcundà prole maritet,
Pellat abactores zelo flammante Leones.
Hic erit ore Dauid, zelo Abel, robore Sampſon.
Huic dabit Vrbs Peruſina melos; feret Adria plauſum,&
Mittet in obſequium generoſa Inſubria Padum.

Dùm tibi gentili ſub ſtemmate, quina coronant
Aſtra pedem TAYA, dignum millena coronant
Aſtra caput; per te, ſphæris, Aſtrea, relictis,
Dùm regnat, rediere ſuis ſæcla aurea Terris,
Quod ſi tarda tibi viſa eſt Fortuna, rotari,

Tardior at Vitæ temone rotabitur annus.
Proximus aſſidat TAYÆ CAPISVCCHIVS; ambo
Condigni meritis, & Religionis honore
Sume manu CAPISVCCHE facem, quam ſuſcitat ore
Ille Canis, per quem totus reſplenduit Orbis,
Atq; togæ tenebris ſtat iuncta Galaxia Cœlo.
Qui Themidis reſponſa monet, quique ardua rerum
Abdita conſilijs operoſo cardine verſat
De LVCA, actorum Famà benè cognitus Aulæ,
Cuius per multos Virtus experta labores;
Aſciſce in Patrum numero, quos inficit Oſtrum;
Et tùnc tota ruant totis incendia chartis.
Quæ Veſeuus habet, vel quæ coquit Ætna caminis.
Hunc iuſti, rectique Tenor, Prudentia Iuris,
Et morum Decus, atque Anaglipha IVSTINIANI,
Illuſtrem toto potuerunt reddere Mundo.
Iuppiter hic Ammon, Dodonia Quercus in illo eſt:
Conſule in ambiguis Hunc, & quid ſentiat, audi;
Fas erit in totidem numerare Oracula verbis.
Armatas Leges, ornataque Legibus Arma
Eſſe decet: Pater ad dona; aſt ad crimina Iudex,
Crimina, ait, ferro, ferro vitioſa recide.
Corpora, peſtifero ne fortè valentia tabo
Inficiant: vltrò ſed debita præmia dignis
Redde Viris; precibus, ſi dona petantur, emuntur:
At data gratuitis meritis vltronea, creſcunt.
Ceù Solis radius, ſi in corpora opaca, reflexu
Incidat, augetur; ſed per tranſlucida tranſit,
Et refracta aliò, ſimilis lux vitrea vitro eſt;
Nec manet, & primà veniente reſoluitur aurà:
Sic ſolidis collata Viris, magè Gloria creſcit;
Sed nil lucis habet, niſi ſit collata Merenti.
Cynicus in dolij dùm paruo magnus in Orbe
Degeret, & magno non eſſet cognitus Orbi;
Rex adit emeritum Macedo, partemque coronæ
Obtu-

Obtulerat Renuenti, & Regni in ſorte locauit.
Hæc, atque his meliora etiàm conſulta dabuntur,
Conſultore Viro, cuius Sapientia nullo
Fallitur errore, & Probitas non fallere nouit.
At Vos Pierides lauro ſubnectite crines
BRANCATO; ſacros latices Aganippidos Amnis
Ebibat, ambroſiamque, & euntes nectare riuos.
Hùc comes hùc Tuſco properet SACCHETTVS ab Arno;
Moribus VRBANVS, & nomine: Patruus hunc ſi
Rerum,& opum, atque agri locupletem,diuitem & auri
Iuſſerit hæredem; ſed Gloria nominis illi
Congenita eſt; morumque nitor, probitaſque, fideſque,
Quæ ſucceſſiuè non tranſit in altera Iura.
En tibi pro Famæ meritis GINNETTE Triumphum
Roma parat; ſcande ò Victor Capitolia curru:
Ordine præcedent Sapientia, Candor, Honeſtas:
Vltima ſuccedent manibus poſt terga reuinctis,
Bellatrice manu deuincta Superbia, Faſtus,
Ambitio, Torpor, Mens vana, Cupido, Voluptas.
Alma COLVMBA redit, ramumque oſtentat oliuæ;
Iris habet Cœlum frontis; ſuccedat in Arcam
Fœderis: affulgent bis terna huic Aſtra, & Auitum
Pontificale iubar MATERNO Sanguine miſcent.
Axe Quirinalem conſcendat RICCIVS arcem;
Lora manu quatiens; ducant Hyperiona currus,
Intrepidumque ferant, Solis Phaetonta Iugales.
At Mithram, & baculum nullo curuamine rectum,
Aurea ſex denis radiantia Stemmata ſignis
Sculpſerat Aligerùm Diuinà Mulciber arte.
Aſtriferùm miratur opus PATER OPTIMVS; indè
Scripta legit, relegitque, palàm mox buccinat: omnes
Auditis plauſere PATRES, arriſit Olympus.
Hæc Tibi, SVMME PATER, Fraterni Nominis hæres,
Miſerat occultus ſubitaria Carmina Vates,
Quà colles ACCONA ſacros præcingit Oliuo.

LEO-

LEOPOLDO AVG.

SERENISSIMO POLONORVM REGI,

INVICTISS. CAROLO LOTHARINGIÆ DVCI, ALIISQVE PRINCIPIBVS.

De inſigni Victoria contrà Turcas:

CARMEN.

VEnerat Odryſijs vaſtiſſima Bellua Campis,
Martem oculis,mortéque ferens: ſub fronte minaci
Horror ineſt, cædiſque famem præcordia paſcunt.
Exertæ in tumulum fauces, atque oris hiatus
Seminat armigeros Cadmæo Dente Mymantas.
Non Draco,non Serpens,nō Sphinx,non Cerberus: atqſũ
Cuncta ſimul fouet Illa ſinu portenta Ferarum,
Centauros, Hydras, malèpaſtas ignè Chimeras.
Et ſerpentigenà ſaturatas ſtrage Tapuras.
Qualis Equus, Danaos vtero complexus Vlyſſes.
Aut Mons Trinacrio verſans cratere Cyclopas.
Secum vnà in prædam plures venère Procuſtes,
Et Scyron, & Scynis, & furtis aſſuetus Iazix;
Quique vorant vaſtis Minoia Regna rapinis;
Quique colunt vdam Myconen, & Tenon,& Andron.
Cappadoces, Cilices, Syri, queis adde Pelaſgos,
Et quos ſeù Babylon, ſeù quos Sopotamia miſit;
Dulichijque Duces, & quos tulit alta Zacynthos;
Quos, & Natolis, quos & Caramania diues,
Et quos vix Phrygijs numeraret Zanthus arenis.
Tùm qui Amazonias geſtant in Bella ſecures;

Et

Et Delos, Chiumque, & quod Mare vidit Athenas:
Omnes hi Stygijs furijs rapiuntur ad Arma.
Credere Geryonas poſſis, cui corpore terno
Nulla Anima eſt, & nulla Fidès, niſi temnere ritus
Chriſtiadum, & cultà Phœbe, diſpungere Solem.
Arma his ſtant pharetræ, atque arcus, & miſſile telum,
Quod ſimul ac tremulum excuſſo miſere lacerto,
Comminùs inuadunt Acies, & acinace pugnant,
Aut gladijs, nudoque expectant pectore vulnus;
Auſi etiàm exciſis obſtare Cadauere membris.
Omnibus his Dux, ille Ducum, Telluris Alumnus
Præſidet Anthæus: ſimul Hic Certamina monit;
Pannonicæ Turres, & mœſto Gurgite Rhenus
Submiſere caput: Videas procumbere Montes
In Valles, humilique Iugo, iuga ferre Tyranni,
Heù ſcelus! Is Tungros, & fortia Pectora Bello
Exigat in cædem? Queis olìm Roma Triumphos
Ceſſerat, & victus cecidit Certamine VARVS?
Haud patiar (LEOPOLDVS ait) ſimul exerit enſem
Fulmineum, ferus in Martem, ſimul Agmina cogit.
Increpuere Tubæ: volitant Vexilla per auras:
Conuenere VIRI: galeatos LVPPIA Ciues
Armat, & Æripedes transducit AMISIA Turmas.
Ergò refer mihi Muſa Acies, quas Alea Belli
Ducit in Aſiacas, lituo roboante, Cohortes,
Cernere erat grauidos, numeroſo Milite Campos:
Saxones, & Bauaros, multo cum Principe, Cœtus.
Adde his Bructeros, & Chattos, atque Cheruſcos,
Et Friſios, Batauoſque Equites, Flandroſque Maniplos,
Et quas ſelectas miſit Sabaudia Turbas.
Quos inter neque mens, neque defuit ITALA VIRTVS.
Regalem hos inter firmat STARMBERGHIVS Vrbem;
Imperijs, animiſque fœrox: glans plumbea, multà
Nube volet; crepitent tormenta Æthnæa boatu;
Decidat in Terras pluuijs Cœlum omne Sagittis;
Re-

Regnaque diſiectis pateant Plutonia muris.
Intrepidus, nil ille pauet; volat arduus altis
Mœnibus, immenſas clypeo inſtaurante ruinas;
Nec maior ſtetit Iliacis ſub Turribus Hector.
Et iàm Fama loquax narrabat proxima veris:
Inſtare AVSTRIACIS Othomanica Caſtra ruinis;
Obſeſſam trepidare Vrbem, palleſcere triſti
Ora fame; tremere Encelados Tellure ſub imâ,
Danubiumque altas ſtruxiſſe Cadauere ripas.
Audijt hæc qui Sarmaticis REX imperat Oris;
GRATIA cui Nomen decorat, cui Gloria mores.
Nulla mora eſt; iunctis in mutua fœdera dextris,
Auxilium AVSTRIACO properat deferre TONANTI.
Et trahere Armigeros ſecum in Socialia Iura.
Hos ergò poſtquàm collata in Signa coactos
Viderat; accerſit REGALI SANGVINE CRETVM,
Et magno Procerum Cuneo ſtipante profatur.
NATE, Decus Sceptri, & PATRI ſpes magna Nepotũ:
„ Nempè EGO ſi ſolus vellem diſcedere Regno;
„ Paucus Amor tùnc pauca daret TIBI verba relicto,
„ Binaque libaret teneris vix Oſcula labris.
„ Sed quià nunc ibis ſub aperta perîcula Belli;
„ Et, quod plus eſt, mecum ibis, magis alloquor: ambo
„ Ducimur AVSTRIADVM in Regnũ ſpatia ampla loco-
„ Hìc vbi Mars plures vocat in Certamina Martes (rum;
„ Numquid blanditijs opus eſt? Contemnere magna;
„ Dura patì, duros Belli perferre labores,
„ Proque FIDE, CHRISTOQ: pati diſcrimina mille,
„ Heroum hæc Virtus: cupio te optare quod opto.
„ Has EGO delicias PVERO dum defero, Regnum
„ Defero: nàm veros vngit Patientia Reges.
„ Accipe quæ noſtræ cedunt TIBI munera Sortis;
„ Diſce meo exemplo, magnis TE poſſe carere
„ NATE Bonis; Sceptrum iam forti præripe dextrâ.
„ Quod ſi TE mecum, Belli Fortuna beabit;

 „ Præ-

Digitized by Google

„ Præmia Victoris duplici cum laude tenebo.
„ Sin ſecus; aut noſtro ſtabit Victoria lætho;
„ Aut ME, TE viuo, clarabit funus ademptum;
„ Aut manet extinctum TE, Regno Gloria maior.
„ Ergò ades, & quò Nos ducit ſpes certa ſequamur.
Dixerat, & crepero tonuerunt Agmina plauſu.
Iàm bellator Equus REGEM vehit: inclyta ſecum
Nobilitas Procerum, & Pubes fortiſſima Bello,
Queis Vexilla volant vno ſub PRINCIPE centum;
Tùnc DEVS OMNIPOTENS ſolio conſedit in alto.
Cui Fortuna ſubeſt, & non variabile Fatum.
Huic ſtetit antè pedes Æuum, Annus, Menſis,& Hora;
Floreat in qua Cæſareo Victoria Campo,
Illà porrò die REGES FIDEIQ: DEOQ:
Deuouère Animas; ea mens eſt omnibus vna
Vincere, ſiu è mori: Votis concordibus ergò,
Ceſſit in obſequium Ambitio: ſeruire decorum
Eſſe putant, atque vt depugnent Alite fauſtà;
In Campū AVSTRIACÆ, viſum eſt dare ſchema VOLV-
Hinc Aue felici, læuam REX occupat Alam, (CRIS.
CAROLVS ad dextram deflexerat, vltima primis
CÆSAR habens, virtute preit; ſed Pectus, vbi Cor,
Vigeſimana tenet Legio Procerumque, Ducumque.
Aſt Auis AVGVSTÆ reſident in vertice bino,
CÆSAREO bini Cognato Sanguine FRATRES.
Vix Tuba terrificum ſonitum dedit; alta ſereno
Lapſa Polo, AVSTIACIS ſedit Victoria pennis.
Fortiter an non pugnatum eſt? Aſperrima Bello
Prima fuit Campo facies; concurritur æquis
Auſibus: hìnc illìnc Acies ſtant: enſibus enſes;
Virque viro obſiſtunt: ſtupor oh! tumulata videres
Corpora corporibus: ſcatet omni in vulnere Funus;
Armorumque truces caſus, & fortia facta.
At poſtquàm alba Polo viſa eſt volitare Columba;
Tùm verò vltrices Terris cecidere Sagittæ

Cæ-

Cædes non Bellum illud erat: cruor obruit agros:
Serica velluntur raptis Tentoria Signis:
Defecere Acies chalybi: ferus amputat enſis
Siluam Hominum: fugit Anthæus; ceciditque ſuperba
Iàm Babylon, lætamque vorant incendia ROMAM.
Quod ſi Luna tuis pedibus SANCTISSIME PASTOR;
Largiter effuſo veluti Ioue, palluit auro;
Oppoſitam TRINO MARTIS patietur Eclypſim.

AD SACRAM REGIAM MAIESTATEM CHRISTINÆ ALEXANDRÆ REGINAE SVECORVM.

CARMEN.

Regia, Guſtaui, Soboles prognata, Parente;
Terris, Luna recens, Patrioque ſimillima Phœbo,
CHRISTINA. Illam etenìm ſi Martius ardor Achillem
Fecerat; hanc Animi deſculpſit Pallada, Virtus,
Ille Paris ſpecie vultus, hæc Tyndaris ore;
Maieſtate pari, Regni molina verſant.
Sola Fides Gnatam, Patri diſcriminat. Illam
Religio, Cœlo in Terras delapſa ſupremo,
Aſpicit inter primæui cunabula partus;
Dùm Genitrix tenerę fixit prima oſcula fronti.
Proh ſtupor! (exclamat) medijs ſuffuſa tenebris,
Stella micat? Vepreta inter, Roſa fulgurat Oſtro?
Et glebæ ſteriles, purum vertuntur in aurum?
Ergò ne Sydereæ Proli, terrena parantur
Imperia? An Superùm Regnis ſua Iura negantur?
Haud patiar. Meus iſte labor: Ros Axe ſereno
Decidat, & puri inſpergat libamina lactis.

Digitized by Google

Paruit imperio tenuis Vapor: Æthere in alto,
Cogitur obſeſſus glaciali frigore, & auræ
Lenius afflantis, tepidâ virtute liqueſcit.
Illa etiam ſucco roris ſpirantia flammæ
Immiſcet quæ Sol, radio terſiſſimus offert.
Spiritus hìnc viuax fibras alit, imaque cordis
Peruadens, altæ penetrat præcordia Mentis,
Inſinuans generoſum Animæ, Virtutis amorem.
Iamquè per Auſtriacos, duro in Certamine, Campos
Guſtauo inſignem tulerat Victoria cladem,
Præclarum Marte, in pheretrum vertente Trophœum.
Cum CHRISTINA, recens Dido, conſedit eburno
In Solio, & Sceptro iuſſit parere Tethrarcas,
Attonitos, tantum ingenio quod Fœmina poſſit.
Ipſa Aſtræa libram quaſſans; modò mitia tractat
Fræna manu; Populos modo Lege, Manuque coercet;
Noxia ſuccidens inflictis crimina pœnis.
Aſſiſtit lateri Themis, atque Oracula vulgat.
CHRISTINÆ Auguſtos quiſnàm præferre Nerones
Audeat imperio? Decorat Clementia vultum:
Armat corda Pudor, firmat Conſtantia pectus,
Celſi Animi Virtus Thronum extulit; alma Tiaram,
Maieſtas capiti impoſuit; Prudentia longum
Syrma trahit; dextræque offert Sapientia Sceptrum.
Non Illam Ambitio, non Faſtus perculit, aut vox
Contudit applauſu, populari excita tumultu,
Miſit adorandum, dùm toto Gloria Regno,
Selectos Proceres, armiſque, togâque potentes.
Quìn, veluti euecta in Cœlum, Regna omnia Terræ,
Metitur puncto, ſecum dum talia verſat:
„ Quid prodeſt, auro, nitidam præferre coronam,
„ Fortunęque, oculis, Solem libare ſerenum;
„ Si me cæca tenet, nigræ caliginis vmbra?
„ At ſi vera Fides radioſo lumine inauret;
„ Ite procul Capitis gemmę, procul ite lapilli;
„ Seù
Digitized by Google

„ Seù quos Indus habet, ſeù quos effundit Hydaſpes!
„ Mortis abyſſum, atque atræ abrupta voraginis antra;
„ Decultos fraudum ſcopulos, fluctuſque tumentes
„ Æquoris inſani; Syrtes, Scyllaſque, Charibdeſque,
„ Aurea Regna tenent. Heù quot ſubitus rapit Æſtus,
„ Humanas Animas, & flammis deputat Orcus!
„ Gaudere in portu videar, ceù Nautica Pinus,
„ Cui ex auro latera, & coſtas, argentea circùm,
„ Lympha procax ludat, Zephiro criſpata tepenti.
„ Mobilibus Saphirus aquis innare videtur;
„ Dùm venti properant per lina volantia pennis,
„ Prora Triumphalis, placidà ſpatiarier vndà.
„ Prima oculis hæc Scena placet, iucunda ſtuporis
„ Arua vides; ſed fas minimùm confidere Ponto,
„ Occultaſque iuuat Pelagi timuiſſe procellas
„ Magna quidèm ſplendent oculis ſpectacula noſtris:
„ Namque catenatis humeris impellere remos
„ Mancipia; armatam numeroſo Milite proram,
„ Serica purpureos inflata ad vela rudentes,
„ Calcatum pedibus palleſcere cernimus aurum,
„ Et niue permixtà, Vexilla volantia flammis.
„ Scilicet hæc Noſtri eſt Regni florentis imago.
„ Adde quod inuigilet noſtris tutiſſima ſomnis
„ Claſſis, & excubitrix quæ claudit Machina fulmen:
„ Hæc ſi fortè tonet, timuere tonitrua Valles,
„ Altaque terrificis ceciderunt mœnia bombis.
„ Fortes adde Duces, & Pugnantum Agmina mille,
„ Seruorumq; manus, qui noſtrum vbi Nomen adorant;
„ Obſequij auratam pedibus ſenſere catenam.
„ Sed quid opes, aut quid plures narrantur honores?
„ Auratà ferimur prorà; tranſtra omnia fuluo
„ Pubeſcunt auro, argentum ſaturaſſe carinam
„ Cernitur; antennæ ſolers ſcalprum intulit artem.
„ Imperijs parent noſtris Neptunia Regna:
„ Lambimur Oceano circùm, valloque potenti,

„ Fit

,, Fit Mare, foſſa, Vrbi; mox muros Cærula formant,
,, Et velut armigeram conſurgit SVECIA in Arcem.
,, Sed Regni fortuna velut Mare fluctuat: altos
,, Nùnc ſalit in colles, nùnc valles mergit in imas
,, Molle caput; reboant percuſſo lictora fluctu,
,, Et debacchantes miſcent fera prælia Cauri.
,, O ſi Religio, remo luctante, Triremem
,, Euehat in Portum! non me læthalia mulcent
,, Pocula Syrenum, nèc dulci carbaſus aurà.
,, Omnia vana ruunt Mundi bona: futilis error
,, Exagitat mentes Hominum, dùm ſingula credunt;
,, Regia feſtiuo deuolui Sydera torno.
,, Nàm timor incertæ prænoſcens triſtia Sortis,
,, Gaudia, præſentis contriſtat parua Triumphi.
,, Reges eſſe putat, vulgaris opinio, Soles,
,, Aurea queis cingunt gemmis diademata frontem. At
,, Aſtra etiàm cum Sole ſuam patiuntur Eclypſim;
,, Atquè Aſtra, & Solem tandèm Nox occupat vmbris.
,, Nec Cymba, in Portu, tuta eſt ſatis: eccè repentè,
,, Præcipiti concuſſa Noto, rimoſa fatiſcit;
,, Sceptra natant; medias it Regia Gaza per vndas.
,, Regni Thronus habet Portum: tranquilla feruntur
,, Vela Mari; cohibet pacata Salacia fluctus.
,, Sed quæ tuta queat, tanto confidere Monſtro,
,, Mens prudens, ſubità ne tempeſtate tumeſcens,
,, Obruat incautos, per ſpumea Cærula, Nautas?
,, Nàm Mundi, ſemper labentis in Æquore, quales,
,, Continuò, & quanti montes voluuntur aquarum?
,, Siuè etiàm cretos, vno de Semine, Fratres
,, Hæredes intèr, rara eſt concordia Sceptri:
,, Scit Pelopis ſcelerata Domus; ſcit menſa Tyeſtis;
,, Cum Sol, attonitos, verſo temone, retrorſùm
,, Iuſſit Equos, quod pulſa fames genitalibus eſcis.
,, Nec noua Temporibus deſunt Exempla vetuſtis:
,, Namquè etiàm vidit generoſa Britannia Reges,

,, Nuda ſuos, lentæ ſubmittere colla ſecuri,
,, Et coniuratos ruere in certamina Faſces.
,, Hinc Cœlum,infernamque Stygem,Pelagique Tridentē,
,, Æmula regnandi didit Saturnia Proles.
,, Quid dicam curarum æſtus, Animique tumultus,
,, Quos tegit Aula ſinu; plures, quandò, æmula Virtus
,, Sollicitat Seruos? Vni ſi dentur honores;
,, Sexcenti demptos ſibi credunt. Quiſque ſuis ſe
,, Metitur meritis, alieni aptitor edoris.
,, Inuidiæ comes Ambitio tùnc tot facit hoſtes;
,, Vnica ſpes, eademque, prius, quot fecit Amicos;
,, Dicitur (at Fama it mendax) Oriente ſubacto,
,, Magnus Alexander toto dominatus in Orbe:
,, Verè at dicar ego, Dominatrix inclyta Terris;
,, Si Regina mei, ceſſante cupidine Regni,
,, Totitus Imperium valeam contemnere Mundi.
,, Altius aſſurgit, Thronum qui deſpicit, & quæ
,, Se calcare poteſt, creſcit calcata Poteſtas.
,, Si me gemmato Romana Potentia Curru,
,, Euehat, atquè vltrò duplex Terràque, Marìque;
,, Mancipet Imperium; renuam ſeruire, lubenſque
,, Deſpiciam Europamque, Aſiamque, & America Regna;
,, Et Lybicus, noſtris pedibus calcabitur Athlas.
,, Quid Sceptrum, niſi pondus iners? Conchilia guttis
,, Roſcida deciduis, quid ſunt? niſi flere docentis
,, Auroræ lacrymæ? Quid Regum Purpura, & Oſtrum?
,, Nil, niſi putredo, & venturis vermibus eſca.
Religio his aderat dictis: Sol aureus ambit
Luce comam; in niueam Stellata Galaxia pallam
Defluit, & latè gemmis nitet inſtita Eois.
Illa Crucem (vt feriat) teretem curuarat in arcum:
Tùm flauum crinen in neruum, clauumque trabalem;
Torſerat in iaculum, cordis, ſine Sanguine, latum
Vulnus hiat, languet; ſed vulnere languet Amoris
Virgo decens: artus releuat tùnc, Diua, iacentes,

Pur-

Purpureis ſtillans labris hymettia mella,
Amplexamque, iubet curru conſidere eodem,
Quem nouum ALEXANDRI viſum eſt præcedere Sydus.
Indè volant; quacùnque volant, globus igneus ardet,
Et circùm aligeri mille aurigantur Amores.
Dùmque venit noua Saba ſuum Salomona videre;
Florea vernat Hyems, plauſerunt Aſtra pruinis,
Et Stupor attonitam rapit in ſpectacula Romam.

DE B. NICOLAO ALBERGATO
CARTHVSIANO,

ARCHIEPISCOPO OLIM BONONIENSI,
Ac S. R. E. Titulo S. Crucis Cardinali, & Summo Pænitentiario.

CARMEN.

AD EMINENTISS. CARDINALEM
LVDOVISIVM,
EIVSDEM FAMILIÆ, AC NOMINIS.

NIl magìs optaram quàm nè, NICOLAE, tibi Te
Laudibus obijcerem, refugum ad Virtutis honorẽ:
Namquè hòc ſi facerem; prohibere Modeſtia cantum
Poſſit, & auditis palleſcere plauſibus Oſtrum.
,, Quippè adeò, falſæ nocet aſſentatio linguæ;
,, Veri etiàm vt, tanquàm falſi, timeantur honores.
Ergò alium Tibi Te abducam: laudabile quicquid;
Quicquid Virtutis, Meriti, vel Honoris in Illo eſt;

Hoc

: Hòc Tibi erit proprium, & proprio sìc Nomine iunctū;
Nomine vt ipſo etiàm cogat laudare Teipſum.
,, Sìc alium, radijs, quamuìs ſe abſcondere tentet
,, Nubibus oppoſitis, geminat reflexio Solem.
Vìx PVER attigerat primora crepundia Vitæ
NICOLIDES, teneris vix ſuxerat vbera labris,
Fecerat, & ridenti oculo ridere Parentes:
Cum nemori ſubducta ſuo CARTHVSIA VIRGO;
Adfuit, & secùm Pietas, Patientia, Zelus,
Religio, Integritas, Feruor; Vigilantia, Vitæ
Aſperitas, Labor, & tacitæ Silicernia Cellæ;
Tùm Sitis, & macilenta Fames, Ieiunia ventris;
Lectio, Sobrietas, Studium, Meditatio, Cantus,
Et circumfuſis ſtans Contemplatio Stellis;
Turba cateruatìm iunctis venere Maniplis.
Illà ſinum niueum tunicà præcinxerat albà;
Abdubites ſit nix, an rapta Galaxia Cælo;
Aſtrorum nitor, an ſeiunctum à Lacte Coloſtrum.
At caput obnubit ſparſà nigredine velum,
Aut Mors diffuſa, aùt venturæ Mortis imago.
Scirpiculum ex iunco textum cubito Illa, gerebat;
Aſpera vbì ferula, & nodis adnexa cruentis;
Malleus, & Claui, Crucis, & Vexilla repandæ.
Tùm sìc facundis PVERVM lactare labellis:
Care PVER! Nequè Te obductis vulgaria Terris,
Fata manent, nequè Te Aſtrorum malè lubricus ordo
Diſtrahat, aùt Caſus ſerat, aùt Fortuna fatiget.
Tu mihi totus eris: non te auri cæca cupido;
Non veſanus Amor, non vani ſplendor Honoris,
Abſtrahat è gremio MATRIS. Poſt Laurea docto
Dona tuo Capiti præſtanda, & Olympica Curſu
Palladio calcanda diù; noua meta laborum
Alliciet: prædura quidèm; ſèd culta rigoris
Arua metes, alioſquè trahet menſura Colonos.
Qui Rigor abſterrens, alios fugat; hic trahet ad ſe,

Atquè alacres Animos IVVENI dabit: impiger omnem
Curam Animo, & ſenſum Studijs aptare virilem,
Pauperiemque, famemquè pati: ieiunia lætus
Sibaricis præferre epulis: incommoda Somni
Ferre Vigil, rigidiſque artus mactare flagellis.
„ Imperio præſit, qui ſcit parere; capeſſat
„ Sceptra manu, qui Sceptra fugit. Subſellia Princeps
„ Ille meret, quiſquis poſtremà in ſede recumbit.
Incaſſùm ſoluenda neges Tibi præmia: Virtus
Faſceſque, Mythraſquè dabit: reget Infula crines,
Purpura, mòx: illam generoſa BONONIA nectat;
Hanc Capiti emerito, Romana potentia donet.
„ Quod ſi eſſe emeritum Mythræ potioris honorem,
„ Eſt decus eximium; at Seruis legaſſe, decorum,
„ Eſt magis, & Cœlo notis prænoſcere ſignis.
Audis? Iàm iàmquè ancipiti fremit Adria Bello:
Eccè, Leo ferus eccè Leo, terrore tremendos,
Excutiens ceruice toros, & tempora quaſſans,
Cædem oculis, ſtragemquè ferens, caudamque remulcēs,
Diſcutit Adriacos, iterato verbere, fluctus,
Mòx acuit iuſtos in bellica fulmina dentes;
Atquè Italas latè terret rugitibus oras.
Parte aliâ, armatos iàm Terra LIGVSTICA Ciues
Accerſit, trepidatque duplex, Inſubria, Bellum
Perge, moue ò Pollux, perge ò Fecialis Achates;
Et ſtatuas armis, indicto fœdere, Pacem.
Te quoquè PONTIFICI, Patriæ mandata ferentem,
MINCIVS expectat vitreis placidiſſimus vndis,
Atquè Aulæ fouet obſequijs, & honoribus auget.
Intereà Patriæ Furor, & Diſcordia Bello
Exagitat Ciues: Timor hunc, Fauor excitat illum,
Acriùs & coeunt Cognato Sanguine rixæ.
SVMMVS àt, hæc intèr, ſub Pacis Ouilia, PASTOR,
Coget Oues: fugère aliæ Paſtore relicto
In Syluas, & Teſqua; aliæ præſepibus altis,

Inge-

Ingemuere famem, atque Æternæ Pabula Vitæ,
Et Cœlo immiſſam, collo ſenſere ſecurim.
At tu intèr Pelagi motus, Martiſque procellas,
Littus ama, & rerum prudens, Ciuilia, Paſtor,
Bella time; donèc niueis Pax remiget alis,
Et tutam ſtatuat Patrio ſub Littòre proram.
At non longa Tibi reduci dabit ocia GALLVS
Belliger, & toto diſtans REX ANGLICVS Orbe:
Hi, gemini veluti Montes fera Bella minantur
Vrbibus, & Populis; Syluæ, Rupeſquè tremiſcunt;
Naufragiumque timet Cæſorum Sanguine Tellus.
At tu vix calcas, NEPTVNE TRIDENTIFER, Æquor;
Cùm rabidos fluctus, obuerſaquè littora placas,
Amborum REGVM dirimendum funere Bellum.
Mox ijſdem, reſonante tubà, noua Claſſica Regnis,
Ter ſolus referes, firmatà Pace, Trophæum.
Quid verò pacata tuos, FLORENTIA, Patres,
Miſcuit in tricas? VENETVS tua Iura SENATOR
Vindicat: aſt contrà, Bellax INSVBRIA TAVRVM
Vellicat, & promptum prodire in Caſtra PHILIPPVM.
Anxius, armorum ob cauſas, cupiduſquè quietis,
PONTIFICVM SVMMVS, Pace & componere Bellum
Sollicitus, Comitem accerſet: tu iuſſa faceſſens;
Non operæ, nonnitis, ſtudijs nequè parce labori,
Donec pacatum firmes in littore ſcalmum.
Magna tuis etiam toto GERMANIA Rheno
Pareat imperijs: Sacrum BASILEA SENATVM
Cogat, & EVGENIO diſcant parere Proterui.
Scilicet hæ Tibi erunt Artes ſacra Iura tueri,
Parcere ſubiectis Animis, proſtrare Superbos,
Labentem firmare FIDEM, ſedare tumultus
Mœrentis Patriæ, & rebus ſuccurrere feſſis:
Comitèr auſterus, pauper Tibi, diues Egenis;
Totus amor reliquis, ſolùm Tibi durus, & aſper;
Numinis eximius Cultor; perquè ardua rerum

 Inge-

Ingenio ſolers vitiorumque hoſtis, acerbus;
Ardua conſilio complere negocia felix;
Nèc Labor infractum, nèc multa pericula terrent.
Ardor te FIDEI, Pietas, Prudentia, veræ
Religionis amor per diſſita Regna vagantem
Excipient, ſolitum (nàm fecerit omnia Mauors
Infeſta Hoſpitibus, ſpoliataquè Rura Colonis)
Nùnc nigris vilem Moris inſternere menſam;
Nùnc duris ſtratum paleis libare ſoporem;
Nùnc ſedare ſitim cænoſi gurgitis alueo.
Has intèr Mundi ſalebras, & inania rerum,
Gloria iuncta tuis ſudabit laſſa Triumphis,
Suggeſtuſque tuos Bactris tranſducet ad Indos.
Te GRÆCOS intèr PROCERES FERRARIA cernet
Concilio adiunctum, PATRIBVS dare Iura Latinis;
Atque vnam oppoſitis Legem præſcribere Regnis.
„ Vnio nàm SANCTÆ FIDEI tanta eſt; vt in vnam
„ Materiem poſſit varias inducere formas.
Sìc SOL Æternus tacitis dùm naſcitur vmbris,
Allicit aduerſos ſub eodem Sydere Reges,
Et VERBVM Verbo plures firmauit in vno.
GRECIA nùm poterit raro flectenda, ſuperbo
Ferre iugum collo, & LATIO parere TONANTI;
Attamèn hæc pariet FIDEI Miracula Virtus,
Atquè Animi rigor excelſi, & facundia linguæ,
Et calami tenor, & robuſti pectoris ardor.
Tanta ſèd an poteris complere negocia Solus?
Solus, & Oedipodes, rerum diſſoluere Sphynges?
Solus Scyllæas Palinurus ſpernere Syrtes?
Solus Cretenſes eludere Theſeus, Artes?
Gratia Centimanum, an fecit Natura, Gygantem?
Et dedit Alcidem centenos ferre labores?
Tecum erit EVGENIVS turbato NAVITA Ponto
PRIMVS: at is dubius, ſinè te, nequè ſoluere Portu
Auſit, nèc remos aptare, aùt tollere velum;

Fle-

Flectere vel curſum, vel motum indicere tranſtris.
Tu Tu Conctipotens; Tuquè omnia in omnibus Vnus
Rector, Mancipium, Nauta,& cum Caſtore Pollux.
Nèc verò Dux ille ferox, BVRGVNDIA Sceptrum
Cui dedit, Imperiumque PATRIS deterreat: Illum
Quamuìs armorum turbo, cædiſque Paternæ,
Feruor agat, cogatque feros ſub Iura BRITANNOS.
Hic velùt acer Eques nullo ſeſſore Magiſtro,
Et lori, & fræni impatiens, ruat æquore aperto;
Vngue terat Campos, & naribus oſcitet ignem:
Aſt Tu ſi ſtimulis adigas, ceruice ſuperbà,
Corruat, & Sacrà Cerere, ad Præſepia ducas.
Sèd iàm flecte aliò curſum: te deuocat ARNVS,
MEDICEOS ſpargens flores pratenſibus herbis:
Hæc etenìm poſtrema tui ſtat meta laboris;
Hoc tuto eſt FIDEI firmanda in margine prora;
Hìc vbi iàm video Zephiros ſpirare ſecundos:
Te nàmque Ædilem Legum FLORENTIA cenſet;
Nobilitas Dictatorem, Plebs tota Tribunum;
Tutorem ROMANA FIDES, ROMA ipſa Parentem,
Sìc tu paſcis Oues, PASTOR SANCTISSIME, donèc
Floreat in, Baculus, Virgam, quæ deuoret Angues.
Sìc Erithræ tandèm, merſo Pharaone, Profundo;
Duces ſignatas, ad paſcua læta Capellas.
Demùm Virga tuo dabit iſta è Germine FLOREM,
Qui referat mores, & qui te Nomine ſignet.
CLAVIGER hic pœnis capitalia crimina QVÆSTOR,
Plectet; at Orantes laqueatos compede, ſoluet.
His VIRGO dictis; dedit oſcula bina PVELLO,
Et celeri fugitiua Noto, petit Iridis arcum.

IVLI-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

IVLIVS CAESAR

ARGVMENTVM

IVLIVS ex Sequana Romam petit. Hunc Tybris vndis
Obuius exterret: Victor tamen Ille triumphat.
Hic donis Ciues; Hic Vrbem Legibus ornat:
BRVTVS cum Socijs ingratà cæde peremit.

LVDVS.

QVas ferat Ambitio Leges, quas excoquat Artes,
Ius Regni, & Populos dominandi cœca Libido;
Muſa rogata refer: tibi nàm Pataræus Apollo
Et Romæ Faſtos, & Mundi ANNALIA PANDIT.
IVLIVS à priſco traſmiſſum Nomen IVLO,
Dux erat ardeſcens animis. Hic Gallica poſtquàm
Agminibus ferus arua metit, lauroque decorus;
Ceſſarat trepidare Iouem; ſimùl impiger ambit
Tendere in Imperium Romæ, rerumque potiri.
Conſul, & obtuſum gladij obliquare ſecuri.
Iamque volat, properatque Duci Vexillifer alas;
Oppoſuit Rubicon Turmis venientibus alueum
Altius & ſolito ripæ iterit: igneus Ille
Inſiluit medium vndarum, gladiumq. minacem
Intentans, gelidam Fluuio tepefecit arenam.
„ Non me Religio Diuùm, non alea Belli
„ Terreat (exclamat) quondàm grauiora Sodales
„ Preſſimus, & iuſſit nullus timor ire timendos.
„ Conſule me, fortes etiam trepidare Catones,
„ Et Bibulos, Craſſoſque ſimul Romana Poteſtas,
„ Pompeiamque Domum ſtupuit: Lictore ſub vno,
„ Plùs mihi ſit licitum, quàm cum victricibus armis?
„ Si GNEVS primora dedit ſua Vota Senator,

„ Id

„ Id mihi donatum eſt: Genero ſtet IVLIA Coniux;
„ At Socero Ius Armorum, & Prætoria Regni:
„ Ipſe Gener pereat, ſi diſplicet eſſe ſecundum.
„ Quin ipſum poſt Nos, Socerum iuuat ire PISONEM.
„ Namquè ætas merito eſt, non menſurabilis annis.
„ LVCIVS oblatret, paret iàm Gallia Nobis
„ Troia recens, quæ viſa decem durare per annos.
„ Iàmque Alpes flexere caput, iam fronte Gebenna
„ Subſilit arboreà, quercuſque, vlmoſque Pyræne
„ Implicuit lauro, Rhenus, Rhodanuſque fluentes
„ Romanis Aquilis ſonuerunt murmure plauſum.
„ Ius regnet, niſi ſit regnandum; at Iura faceſſant,
„ Si Regnanti obſtent: Domina eſt Natura duorum
„ Et Belli, & Pacis: medio ſtat Gloria Throno,
„ Cui cedant Patriæ Pietas, & Iuſſa Senatus.
„ Alea iàm cecidit, quò Nos immota D orum
„ Fàta vocant, quò Nos (comites) oſtenta ſequamur:
„ Miles eàt mecùm, præcedant Signa Tribunos.
„ In Pelagus me SYLLA Ferox de Lictore mergat,
„ Compluresque ſinu MARIOS abſcondere iactet;
„ Emergam, Tabulamque dabit Fortuna Natanti,
„ Et tuto excipiet Portu me Purpura Regum.
„ Nèc LEPIDVS rapuit terrens; nec munere traxit
„ Fortunæ Contemptorem, Cupidumque timeri,
„ Quem ferus ipſe etiàm extimuit DOLABELLA minantè.
„ CÆSAR ego paueam? Captum quem Turba Latronum
„ Contremuit? Sceleriſque nefas mox Morte piauit?
„ Rhodoſque in pœnam Pelagus concluſit apertum?
„ At Nos vlterius Sacri Decreta Senatus
„ Ire vetant; niſi Gæſa priùs mittantur, & Haſtæ:
„ Quippè vetent: immò illa foret dimittere crimen.
„ Lentulus, at prohibent, & Marcus Conſul vterque:
„ Quin maiore morà, ſi non prohiberer, adirem.
„ Ergò parum longo Belli ſudore peractum?
„ Et nihil emeritos iuuat Interceſſio Plebis?
„Quem

„ Quem nèc SYLLA ferox, olìm mens abſtulit Hoſtis ;
„ Ibo, & Victoris tutabor CÆSARIS Acta ;
„ Quà Ratione Reo defenſa eſt Cauſa Miloni.
Et iàm fatalis dedit armis Buccina Signum.
Hæc memorans, Latia Arua petit: Tybris exerit vndis
Molle caput: Vultuque minax obiurgat Ouantem :
„ Quò quò Te (CÆSAR) veſana Superbia ducit ?
„ Et vani quondàm Iuueni NICOMEDIS amores ?
„ Aſpice, iàm Te ſpumanti ferus Adria vultu,
„ POMPEIVSQVE fugà inſequitur: iàm Conſul ab Vrbe
„ Secùm abit: obſtricti ſoluent Tibi prælia Faſces,
„ Irruet & contrà totis Hiſpania Regnis
„ Sub Duce tegmino: PETREIVS fronte procaci
„ Bella ciet, VARROQVE ferox, & AFRANIVS acer.
„ Quìn & Pharſalicæ Puppes, POMPEIAQVE CLASSIS
„ Obſiſtent, Afriſque furens PTOLEMÆVS arenis;
„ Et FARNAX, & IVBA, & adactis SCIPIO Terris.
„ Victor eris, quinoſque dabit Tibi ROMA Triumphos:
„ Nàm ſic Fata iubent, & Mars cum Patre Quirino.
„ Sèd quid vana tument grauido præcordia faſtu?
„ Aùt ego ſum fallax, aut te manet vltio velox:
„ Coniux liquata in lacrymas, pes limine læſus;
„ Mœſta dies, mæſti Patres, & Curia mœſta;
„ Pronus in obſequium CIMBER; Simulatio CASCHÆ,
„ Et BRVTI mores aliquid lethale minantur.
„ Nùm coniurato mactabere Victima ferro?
Hæc Tybris, & flauà madidum caput abdidit vndà.
Surdus ad hæc CÆSAR nimiùm, negligenſque futuri,
Nequitèr extructi calcat faſtigia Throni.
Nèc mora longa fuit, luctantia Sceptra Gerentem,
Curia multiplici transfoſſum vulnere plorat,
Atquè amat intantùm; vt ſi viueret vſquè timeret.
Romulidæ ergò agite ò Ciues, lacrymàque cadenti,
Molle Sepulchrali Carmen depromite ſaxo:
„ Cæſaris hæc Vrna eſt, vbi viuit Fama ſuperſtes;

Gal-

,, Gallia Victorem veneratur, Patria Patrem:
,, Funeris antè rogos Cœlum arſit Sydere: namquè
,, Heſperus ereptus Terris, ſtat Boſphorus Axi.
Et iàm vìx Cineres concluſerat Vrna tepentes;
Cùm ſubitò pullam Vates Nigliceria Scenam
Extulit in Campum Martis (mirabile dictu!)
Fumifero Stigiæ Noctis carbone notatam:
Inſtiterant tumulo plangentes pectora palmis
CANIDIÆ Comites malè præfica Dæmonoſippo;
Colchica Circeidos, & Pœnica Pſyllantidos;
Omnes Sanguivoræ, ac pueros allambere doctæ.
Argumentum operi eſt CÆSAR: triſionte Thæatro
Forma ſubeſt: ſtetit hic recubans AVRELIA Mater,
Fœta ſinu Prolem mulier, Gnatoq: gementi
Blanditur riſu: ſtant cæſia lumina (dixit)
Audiat Is CÆSAR: Veneris ſtat Pupulus Aſtro
Conſimilis, vetus in Vitam reuocetur IVLVS:
Ardua frons nata Imperio eſt, & lumina bina,
Apta Polo gemino ſunt: Intèr labra micanti,
Obuia Mercurij affluxu facundia linguæ:
Colla toro ſtant fulta breui, ſtant lora lacertis;
Aptus erit Bello; telam verba iſta locutam
Iuraſſes, adeò affabrè data Vita colori eſt.
Parte aliâ allabens domito ſtans, Rhenus ab alueo,
Increpat, & totam fundo reſupinat arenam,
Deſpumante tenens obiecta repagula morſu:
Illa parùm inclinata caput venientibus vndis,
Non ceſſura loco (nequè enim Ciuilia norunt)
Gurgitis infenſi rabiem torquere videntur
Hùc ergò hoſtiles, loca per diuerſa palantes
Conuenere Acies: anguſto ampliſſima Campo
Congreditur Virtus: puncto Telluris in arcto,
Regnorum ſpatia ampla iacent, atquè Agmine bino
Expugnanda vno, ſeù ſunt firmanda Duello:
Hinc Romani Æquites, illìnc ſtant Gallica Pubes:

Hi munire locos, Iſti perrumpere tentant:
Pugnatur iaculis, clypeis, mucronibus, haſtis,
Vi, flammà, arte, dolo, furijs, clamoribus, iris.
Plurima res agitur ferro: Calonis ad inſtar
Dux iubet, & paret priuato Milite mixtus.
Plures enſe cadunt, multos terit vngula Equorum;
Vi vis, pes pede conſeritur, premiturque Viro Vir:
Sunt quos vnda vorat, ſunt qui dant colla bipenni:
Quoſdam plauſtra premunt; ſed preſſi mole rotarum,
Nullatenùs doluere mori (nàm Gloria Mors eſt)
Aſt tantùm doluere mori ſine vulnere honeſto.
Intumuere irà latices, auctique cruento
Vortice, præcipitant ſteriles rapido impete in agros;
Sed ſteterunt humiles tumulato Milite ripæ,
Proſpectu Scenæ in medio ſtat Pompa Triumphi,
Et domitæ Bello Gentes, & Curia Patrum
Formoſique Greges Iuuenum, & lectiſſima Matrum:
Tùm raptis ſpolia è Regnis Tituliquc loquaces
Terrarum, ac Marium, & Fluuiorum nomina mille;
Barbaridumque vides altis ſuſpenſa Trophæis
Arma Ducum: Rhedà fertur per aprica viarum
Victor ouans: latos humeros, & pectus Equorum
Nix Alpina tegit: gemmis ſpumantia Eois
Ora madent, phalerijſque nitor deſudat in Auro.
In gemmas abiere Rotæ; ſtetit Indus in Axe
Aurifer, in gyro radiorum voluitur Hebrus
Et tergum, & duplex ſpondæ latus ambit Hydaſpes.
Ipſe ſedet medius rigidà comitate verendus,
Quem fecit Martem gladius, quem Laurea Phœbum:
Sceptrum dextra premit nodo gemmante coruſcum;
Icario baccata Mari Chlamys ebibit Oſtrum,
Vmbelàque caput Palma, & Terebynthus honorant.
Aſſidunt longè Chelidonia littora fluctu,
Quæ primus Victor CÆSAR libauerat armis;
Sèd non Victrici potuit ſubmittere ROMÆ,

Gal-

Galliaque Ancillis latè famularibus adſtat.
Tùm feſti ſonitus, & vocibus aura canoris,
Buccinaque, & ſtrepitu reboantia Tympana rauco.
Accedunt lateri, manibus per mutua nexis;
Fama recens, Animus prudens, & Gloria Belli;
Maieſtas, Robur Mentis, Specieſque, Decuſque;
Ingenuus Pudor, & donandi ſedula Virtus;
Et dulce Eloquium, & Veterum experientia rerum;
Et Legum Valor, & Facundia docta loquelæ:
CÆSARIS hæc, Currum, Virtutum Turba coronat.
Illius at pedibus preſſatur Inertia, Luxus,
Turpis Auaritia, & fallax Simulatio recti,
Et vanus Tumor, & Plaudentum Rumor inanis;
Nèc ſolido ſuffulta gradu Iactantia laudum.
Hæc ergò extincto ſtat CÆSARE Scena Theatro.

CAESAR AVGVSTVS

ARGVMENTVM.

AVrea Pax, tranquilla Quies, Concordia, Ius, Fas:
Recti Honor, incorrupta Fides, Sincera Voluptas;
Ingenuæ Studiorum Artes, & fertilis Annus,
Virtutumque Chorus coierunt Principe in vno.

LVDVS.

IAmquè Trium LEPIDVS reſolutâ Lege Virorum,
Ceſſerat in tumulum, fuſiſque ANTONIVS Armis
Deſierat Vitâ profugus, nèc CASSIVS vltrà
Pugnator, nèc BRVTVS erat, POMPEIAQVE raptim,
Trinacrijs viſa eſt CLASSIS fluitare Carinis;
Nèc reliquus, niſi CÆSAR obit molimina Bello,
Quem frontis ſpecioſa Venus, quem Iuppiter almus
Extulit in gremium, Populiſque obiecit amandum.
Victor amat Faſces; contentum Iure Tribuni

Digitized by Google

Argueris, dùm magna vocat: largitur Honeſtis
Præmia; dat Populo annonam, dat prædia feſſis
Militibus; Patribus dat dona, dat ocia Plebi,
Denìque dans Cunctis, ſolùm ſibi Commoda præſtat;
Vt quæ fert tignum, tignoque innititur, Ædes.
Hoc ad ſe ſe Ciues prædulci pellicit hamo:
Sìc trahere ad ſe ſe Leges; his nectere nodos
Fraudibus: hìnc Animis nimiùm cupientibus aurum,
Incautè iniectas non perſenſere catenas.
„Pectus hians opibus, facile eſt deflectere quò vis:
„Sueuit enìm cœcam turbare pecunia mentem.
„Vtque Is cœcutit, Solem qui proſpicit Aſtrum
„Sìc ruit in noctem, Solem qui conſpicit Aurum
Porrò alia excelſi ſtruxit molimina Regni:
Scilicèt AGRIPPAM obſcuris Genitoribus ortum,
Conſulis Imperio, ac geminatis faſcibus ornat,
Armorum prius in Campo fulgoribus auctum.
Tuque venis MARCELLE Nepos in præmia: nàm te
Pontificem Ædilemque facit, ſpectante Senatu,
Dijs coràm, & Populo Sellà proſtare Curuli
CLAVDIVS hìnc, atquè indè NERO Priuignus vterque,
AVGVSTO incumbunt ſolio, queis laurus obumbrat
Tempora, & extollit galeatus ſplendor in Axem.
Mox LVCIVM, & CAIVM, Prolem Senioris AGRIPPÆ,
CÆSAREO adſumptos Generi, Lictoribus armat,
Conſilioque iubet Patribus dare Iura Latinis.
Adiuncta eſt lateri Maieſtas, Gratia, Ludus,
Et lene Alloquium, & Grauitas agnata Lepori,
Ciuibus emeritis Fauor, & Largitio Plebi,
Et Gladiatorum Plauſus, & Pompa Theatri,
Mars vinctus, Pallas Victrix, & Adorea Belli:
Sìc Princeps bonus & frugi, & Virtutis amator
Officijs Populum ſibi mancipat: omnia cuiuis
Pollicitus, promiſſa iacit; meliora reſeruans,
Spemque fouens: Nùm fortè neget? Donaſſe videtur

Omne

Omne id, quod petitur, dùm lætà fronte negatur.
Differat? Emeritis ſeruat: Tùnc ſpontè daturus,
Cùm donum precibus non ſit venale Petenti.
At verò, quæ cura Patrum, ſtudiumque Quiritum,
Æquando meritis præclarum munus honorum;
Virtutes, AVGVSTE, tuas æternet in Æuum?
Quantùm etenìm Martis ſæuo in certamine poſſes,
Nouere immanes Rhoeti, impaudique Genauni,
Brœnnique in pugnam celeres, durique Geloni,
Trax acer, refugusque Scythes, Induſque, Meduſque;
Ille ſciens pugnæ, hic gnarus criſpare Sagittas;
Cantaber indomitus, gaudenſque in cæde Sicamber;
Et GALLVS certandi audax, & fortis Iberus.
Te, o CÆSAR, proprium qui cœlat origine fontem,
Obſequijs Nilus veneratur; Tygris, & Iſter,
Atque opifex auri Ganges, Paduſque Superbus,
Et qui ſaxifragis deuoluitur Aufidus vndis.
Præthereà poſt Illiricos per Bella ſubactos;
Vindelici docuere, tuo quid Milite Druſus
Geſſerit: Ille furens ſpumantiſq. Æquoris inſtar,
Plurima belliſonis abſorbuit arua procellis,
Oceano eripiens domitis ſua Regna Britannis,
Impoſitaſque ruit lapidoſis Alpibus Arces.
Ceù Thraces violens Campos præterfluit Hebrus,
Cùm tumidus ſtragem arboribus meditatur, & agris;
Sìc ferrata gradu CÆSAR terit Agmina Victor
AVGVSTVS, Capitum prima, atq; extrema metendo.
Iàm iàmque intrepidè fugiens ANTONIVS, Oris
Ceſſerat Actiacis; cùm ſeptem ſpumea pandit
Pronus in obſequium Venientis brachia Nilus.
At CLEOPATRA ferox, nimiùmq; infenſa Triumphis,
Plenam odijs, vacuam ſeruis ſuccedit in Aulam:
Hìc vbì certa mori, tumidum ceruice Colubrum
Iuſſerat inferri: triſte hic dùm ſibilat, vltrò
Diuerſum Dominæ mortis genus exhibet: & nùnc
Liuen-

Liuentes maculis humeros obliquat in arcum ?
Nùnc trepidà linguæ procudit cuſpide telum;
Nùnc bellatricem collo erigit arduus haſtam;
Nùnc plicat in laqueum ſinuoſa volumina tergo.
Illa reluctantem ſpiris, fruſtràque fugacem
Inſequitur, prænſatque manu: dùm lubricus errat
Ille, oculis non dente ferit; ſed pollice demùm
Compreſſus, niueum pectus non ſponte momordit
Læthi auidum, nihilumque mori, pauidumq; perire.
Sìc cadit, & pulchram reddit frons pallida Mortem,
Supremum auſa diem vultu finire ſereno.

Magnanime ò Princeps, tua quid non protulit ætas?
Romano dùm Signa Ioui direpta ſuperbis
Poſtibus, hùc reuocans poſt Parthica Bella redonas
Iuſtitium ſedet Armorum, vacuumque Duellis
Templum Ianus habet, centumque occluſa catenis
Incaſſùm certat perfringere limina Mauors.
In falces abiere enſes; iàmque vbere glebæ
Culta Ceres, lætas ſub fruges abdidit agros
Et Liber multà numerauit fronde racemos.
Non vltrà, Romæ muros Ciuilia terrent
Arma procul, placidos adimunt, nèc Tympana ſomnos;
Non Matrona gemit viuo viduata Marito;
Nèc Bellona ferox Ciues inimicat, & Vrbes:
Aurea ſed Latijs redierunt Sæcula Terris,
Et priſcas præcincta oleis Pax excolit Artes.
Nulla Feris formido Getis, neque prælia Seres,
Inſidiuè mouent Perſæ, non Sarmata, nec qui
Euphratem, Tanaimque bibunt, Afrique Rebelles.
Sèd quàmuis nulla arma fremant, ac limina Ianus
Vinclis clauſa tegat; tamèn, ò GERMANICE, Rhenum
I, pete, non faſtu, nullàque cupidine Regni,
Quod vaſtà iàm mole labat; ſed prælia vindex
VARVS amat, cinerique ſuo per vulnera poſcit
Inferias, ne fama Viro moriatur inulto.

Sic

Sic Vitâ AVGVSTVS nullo diſcrimine ceſſit,
Aut Belli, aut Pacis: creuit Romana Propago
In meliùs; creuere artes, Suadelaque viſa eſt
Exul ab Argiuis, Roſtris habitaſſe Latinis.
Ergò quà Campus ſe Martius explicat, altè
Ipſius ad tumulum viuis ſpirantia Signis
Marmora, magnorum Bellorum geſta loquuntur.
Hìc POMPEIVS adeſt curuo moriturus in enſem
Corpore lymphato ſimilis, ſimiliſque ruenti,
Quem penès illacrymans ſeptem lauat oſtia Nilus
Illìc vipereum potans CLEOPATRA venenum,
Semineçem in Iuuenem, viſum detorquet amantem,
Apta neci geminæ Mulier, non apta Triumpho.
Parte aliâ bis disiectis ANTONIVS armis;
Nùnc ſpoliatus Equo cedit, nùnc Claſſe relictâ.
CASSIVS, & BRVTVS iunctis in fœdera dextris,
Procumbunt ſimùl, & cœſos gemuere Philippi.
HIRCIVS occumbit telo, PANSA interit haſtâ.
Hæc Belli decora AVGVSTO inſtituere Sepulchrum.

TIBERIVS CAESAR

ARGVMENTVM.

Educat hunc Puerum morum Inclementia Cunis:
Euehit aſt Iuueni ſolers Verſutia Thronum:
Barbaries, & ſtupra Virum fecere Tyrannum
Deniquè viſa Seni Impietas miſcere venenum.

LVDVS.

Poſt illum accurſu, plauſuque TIBERIVS Aulam
Inuadit, ſolers Vulpes imitata Leonem:
Hunc AVGVSTI amor, hunc AVGVSTO LIVIA Coniux
Vexit ad Imperium, atque ambitâ ſede locauit.

Vt ſemèl incœpit felicitèr orbita Sortis
Currere, eò vergunt celeri læta omnia vultu,
Quò Fortuna vocat: Fatum dixere Priores;
Sed Mens illa DEI eſt, quæ dirigit omnia, ſeù quæ
Libera ſunt, ſeù quæ fixis Natura coercet
„ Legibus, & certas cogit pertingere Metas.
Acre Viro ingenium, ſolers Induſtria, mira
Dexteritas, viuax Animus, ſed fingere doctus;
Perſonamque omnem Tragico præferre Cothurno:
Lætitiam mœrore tegit Riſu occulit Iram;
Trux amat, & verſutus odit, dùm credis amantem:
„ Tu Mare, Tu Cælum credas; ſed naufraga ſæpè eſt
„ Læta Superficies, & fulmen nubila condunt.
Vix NERO ſceptra manu tetigit, quādò Exul AGRIPPA,
Militis occubuit ferro: Sæuiſſima cædes
Innocui Iuuenis, quem fecerat inclyta Virtus
Suſpectum Solio, & rebus potioribus aptum.
Regnantis ſeù iuſſa manu, ſiuè illa Nouercæ,
Feſtinata odio fuerit, dubitatur adùſque:
Non etenim AVGVSTVM mortem legaſſe Nepoti
Credibile eſt, tumulumque ſuo temeraſſe cruore.
Vìx dùm ergò Sceptrum inuadis ſcelerate TIBERI,
Et ruis in facinus? Fruſtrà mandata Parentis
In ſcelus accerſis: Priuigno fortè Nepotem
Poſthabitum credam? Doctum te fecerat antè
Calliditas, vafrum ingenium, & Simulatio bifrons:
Sèd Vitio maiore ſcatent tibi pectora, quandò
Abſumit te Liuor edax, & iniqua Teredo.
Druſus in Illiricis, Tungris GERMANICVS oris,
Cum Socijs Socia Arma parat: Latialia Ductor
Seditione, Odio, Telis Tentoria fœdet.
Proſpera te cruciant; hilarant aduerſa Malignum.
Rurſùs in extructà tumulet GERMANICVS Vrnà
Extinctos Bello Heroas, ſeù mitis in omnes
Militiæ Proceres didat Legionibus agros;
Seù

Seù genio feſſos dimittat in ocia Pacis;
Ornatos lauro crines gratatus Oliuo;
Corde venenato, tumidoque TIBERIVS ore
Exprobret, & limis oculis, & fronte proteruà,
Aſſuetus paucis laudare, repræhndere multis;
Diues opis: ſed laudis inops, & munus honoris
Detractum credens ſibi, quod manus Æmula carpſit;
In peiuſque trahens totum id, quod non habet ipſe;
Liuidus addubites fuerit magìs, an magè vecors.
Gliſcat AGRIPPINÆ plauſus: fortiſſima Caſtris
Inſideat, Vigiles firmet, Fugientibus obſtet
Agminibus, gladio pontem tutetur, & haſtà:
Ille ferox animis tumeat, temulentus & Irà
„ Clamitet: O quid enìm Prægnās num Fœmina poſſit
„ Exuperare Viros, Hoſtique indicere Bellum,
„ Et criſtis ornare comam, galeàque micantem?
„ Quippè nihil ſupereſt; niſi quod Capitolia præſſet,
„ Et velit Infanti Caligis aptare Triumphos?
„ Illa opus Herculeum tractet, Muliebria Cæſar?
„ Nunquìd Legatos etiam anteat? Et Prætoria Iura
„ Vindicet? Auguſtumque aueat calcare Tribunal?
„ Sume colum Dux O; Colus & vertatur in haſtam;
„ Cùm potior Duce ſit Mulier ſedare tumultus.
Si CLEMENS pro te oppetijt ſimulatus AGRIPPA;
Si LIBO fatalem ſibi in inguina tranſtulit enſem;
Parcimus, & merito damus hanc pro crimine pœnam:
Sèd quod repperiat Rex ARCHELAVS in Vrbe.
Sacrilegam, intutamque fidem, ìnfidoſque Penates;
Hic dolor, hæc pietas; opus hoc crudele Tyranni.
Per te etiàm HORTENSI, toto miſerante Senatu,
Illuſtris collapſa Domus, nimiùm quam premit arcta
Pauperies, & dira fames, & turpis egeſtas,
Curia tota gemat; ſtet in ipſo limine portæ
Victa fame ſoboles, incaſſùmque HORTALVS oret,
Oranti clauſà ſolus NERO ſurduit aure.

Aſt dubitem grauiore notâ tibi Fama laboret
PLANCINAM abſoluiſſe, an extinxiſſe PISONEM.
Tùm Delatores, quos punxerat Ira, Odiumque,
Exitijs Hominum, atque in publica damna paratos
In Cælum euehere, & gratatos munere Diuûm,
Tanquàm Cuſtodes Legum laudare, tueri:
Vndè facem, & crimen probroſa Calumnia ſpargat:
In Collum Ciuile, frequens cadat acta Securis:
Dùmque alij aut ſeſe gladio rapuere bipenni,
Aut Patriâ extorres, hauſto periere veneno;
Iuſſit & innocuos pœnæ metùs ire nocentes.
Huic Iuueni Iuuenis rector datus, Arbiter Aulæ,
Palpator geſtorum, oſtentatorque pericli
SEIANVS, quo non Ciuis ſceleratior alter,
A ſidet, adrepens Vitijs, Virtutibus obſtans,
Progeniem prudens exauctorare Deorum;
Flagitioſa clepens galeis, probroſaque Caſtris,
Fucataſque ſciens tabulas præferre colori,
Seruitio Regnatorem, obſequioque premebat;
Magnorum Hortator ſcelerum, atque Libidinis Auſpex;
Quò magè Cæſareos renes, & colla ligaret:
Principis Enucleator: honeſta inhoneſta paratus
Promere, & oppoſitis ſignare vocabula rebus.
Tantorum Artifici ſcelerum, per ſaxa ſupernè,
Auulſæ rupes pertentauere ruinam,
Sèd contranitens genibus ſubitarius Athlas,
SEIANIQVE humero euaſit, tumuloque receſſit,
Criminis in pœnam tandèm tumulandus & Ipſe;
Flagitio, ſcelere, & temeratâ cęde ſuorum,
Quem virgis, ſaxo vulgauerit & Cruce dignum,
Ambitus, Impietas, & Coniuratio fœda.
Tu quoque poſt vincla & fuſtes, Germanica Proles,
DRVSE peris, Gnatumque ſuum mæſtiſſima Mater
Subſequitur properans, quamquàm præcedere mallet;
Ducere præmoriens, & non plorare ſuperſtes.

Sub

Sub finem Imperij, ac ſupremâ in margine Vitæ.
Et Venus, & ſcortum omne, atque exitioſa Libido,
Ad Capreas fecere Hircum: Pudor omnis abactus;
Virginitas compreſſa palàm, Thalamique iugales,
Et Matrona ſuo ſtetit indefenſa Marito:
Donèc tetra Genus Peſtis bacchata per omne,
Concidit, & paulùm ROMA exhilarata reuixit.
Vix tumŭlo elata eſt funeſti funeris Vrna;
Sæuo, ſæua Viro facies in Imagine fulſit,
Cuius, quàm voces, magis ipſa ſilentia terrent,
Et duro ſimiles ſculpti ſunt marmore mores.
At lugubre gemens tacitæ ſub turbida Noctis,
CÆSARIS inſedit ſupremo in vertice Bubo.

CAIVS CALLIGVLA

ARGVMENTVM.

Hic Puer egregium à Caligis Nomenque, Decuſque
Accipit, & quamuis Exul, tamèn vſque timetur;
Vngue, Metu, Prædis regnauit more Leonis,
Et quem tractauit, mactatur ferreus enſe.

LVDVS

CALLIGVLA hûc ſubijt Princeps, agnomine CAIVS,
Militiæ, Caligâ carus, quem Tybur amœnum
Prodidit Imperio natum ſub luminis auras;
Huic Vallum Cunæ; Sagulum Vexilla dederunt,
Vagitumque tubæ, Puerum docuere ſtrepentes.
Ille ſolo vixdùm tenero veſtigia greſſu
Explicuit, ſonituque pedum deterruit Hoſtem.
Firmarat vix molle femur (mirabile monſtrum!)
Cornua cum durum, digito curuarat in arcum;
Et nudus, pharetram nouit ſpoliare Sagittâ.

Indè in Aſſyrios fines, Patris arma ſecutus
Victrices Palmas, intèr Palmeta metebat.
Sub Patrios mòx Ille Lares, poſt Fata ſuorum,
Exilium, & læthum deflet miſerabile Matris:
Infælix Heres nimià virtute Parentum;
Sed ſpe regnandi prudens ſimulare dolorem:
Vndè grauem in Puero timuiſſe TIBERIVS Artem
Dicitur, & ſecum hæc tacitus Commenta reuoluit:
„ Iſte ferox Animi ſimulat? Placidiſſima vultu
„ Vnda fluit? Vortex ergò ſub gurgitis imo
„ Abditur: ad mutos ſcopulos fuge Nauta procellas.
„ Si Sol eſt, vernat riſus ſub fronte modeſtà;
„ Et pudor: emergunt tenebræ? Proſcenia calcant
„ Luxuria, & Mœror: tùm nigris Scorta tabernis,
„ Et mentita comis facies aliena pateſcit.
„ Quid Cytharæ plauſus? Et quid calcata Tragœdis
„ Scena notat? Tibi ROMA caue: ſub Sole nitenti
„ Stat Phaeton, viridique cubat ſub gramine Natrix:
„ Si ſapis, incautè Sydus ne crede Cometen.
Fatidicis iſthæc credas dictata Sybillis:
Creuit enìm Iuuenis; ſecumque audentia creuit,
Et furor inceſſit, regnandique aucta Cupido;
Nèc ſatis eſt vni Coniux CLAVDILLA Marito:
Sæuit Amor, paribuſque incenditur ENNIA flammis,
Cui partem Imperij ſpondet: MACRO vendit Adulter
Ius Thalami; atquè adeò rapit inclementia mœchum;
Vt lætum hìnc ſteterit (ſi vera eſt fama) TIBERI.
Egregium id facinus! Non Delatoribus aures
Præbere, ac functos cineres tumulaſſe Suorum.
Dona dedit Populo largus: conuiuia ſtruxit
Splendida: Pugnaces, & fortia pectora ferro,
Edoctis ludo ſtudijs armauit in Hoſtes,
Edomitoſque Maris fluctus iuga ferre coegit.
Ipſe elatus Equo, gemmiſque, auroque decorus
Subſilit in pontem: medijs Neptunus in vndis

Infre-

Infremuit lapidum moles obſtaſſe procellis,
Naturamque loci Terris mutaſſe Profundum.
Poſthæc ex Homine in mores abit ille Ferinos:
Infames dat Cœna Procos: Nox occulit Aſtra;
Ne videant inceſta Domus Conuiuia: Seruos
Quot numeras, totidem valeas cenſere Priapos.
Diffluit in pateras Sanguis: fit Menſa Theatrum,
Centauræa fremunt vbi prælia, iunctaque Baccho,
Cum Gnato probroſa Venus: Semel vna Sororum
Stat lateri benè compta comam, ſuccinctaque Veſtem;
Callida de labris in pocula ferre venenum,
Cumque Thyoneo calidum confundere Martem.
Tùm famulos, Faunos; Conuiuas crede Lupercos.
Hìc plures Helenæ, Parideſque, & multus Iaſon;
Tyndarideſque oculis Cyros hauſere proteruos.
Nèc tamèn inſano quidquam concedit Amori
Ira ferox: medijs proiecta Cadauera Campis
Natorum, eſcam auibus miſeri videre Parentes;
Fitque ſcelus luxiſſe necem, aut mandaſſe ſepulchro.
Nulla mori pœna eſt; tormentis parcitur, vt sìc
Lentius obueniat Voto quæſita Reis Mors.
Ecce nouum ſceleri ſcelus additur: imminet atrox
Mors Iuueni: Ille ferox: i Lictor, & hùc Pater, inquit:
(Tu Pater æger eras) ergò excuſare quod æger:
Vt veniat, quàmuis æger, Lectica paratur.
Quid memorem, ritu Pecudum, proiecta Theatro
Corpora natorum? Didicerunt parcere Tygres,
Et Libyci nimiâ ſaturati cęde Leones.
Quid Fratris cædem immeritam? Quid longa Sororum
Exilia? Et tinctas Ciuili Sanguine Scenas?
Antè mihi ſteriles Pelago numerentur arenæ,
Aut quæ, flante Noto, labuntur ab Ilice frondes;
Quàm mala CALLIGVLÆ ſcelera, & portēta malorum:
Sèd pœnam ſcelerum tandèm Cœlum exigit; enſis
Tranſadigit duras triceno vulnere coſtas.

Ille

Ille dedit moriens Tragicis Spectacula Scenis;
Et cinerem vix in tumulum clauſere Sorores.
Prodierat vìx in lucem Germanica Proles
CALLIGVLA; vt ſtrepitu crepuerunt Claſſica rauco;
Et titulo intonuere Ducis: Victoria plauſit
Et quæ Fata forent, cecinit ventura Puello:
,, Creſce Puer, creſcet Romana Potentia tecum;
,, Imperijque Decus, Pietas, Cultusque Deorum;
,, Daphnis, & auricoma,& Iouis Arbor onuſta Trophæis:
,, Iàmque minor tumet Eufrates; iàm Parthus, & Afer,
,, Fœdus amat, pharetramque timet ſpoliare Gelonus.
,, Perge, & Maternos Cineres fer ad Oſtia tecum,
,, Fraternoſque tegat memorandà Mauſulus Vrnà;
,, Illius & ſuperis cædem permitte luendam.
,, Vlciſci ſcelera eſt Hominum; ſed parcere Diuûm.
,, ANTIOCHO cenſus repara, & Palilia Romæ:
,, Tùm veteres Circi ludos plauſumque Theatri:
,, Sperne Animi generoſus, opes, & nomen auarum;
,, Et falſas Veri ſpecies, & inertia rerum.
Sìc ait, & rapidis Cœlo ſe ſuſtulit alis.
Ille gerens animum paucis Virtutibus aptum;
Monſtrum ingens, informe, atrox, crudele, cruentum
Prodijt, atque omni Vitiorum labe nefandum,
Et dignum quod dira Manus traſmitteret Orco:
Nàmque illo Regnante, Scelus, Genus occupat omne,
Et Septemgeminos ſtrauere Cadauera Colles.

CLAV-

CLAVDIVS CAESAR

ARGVMENTVM.

DIſſimilis Druſo Genitori inſulſus abundè,
Atque Animi vecors, omni Virtute remotà
Deterit Imperium: viſum regnare ſub Illo,
Vrbis in exitium, ſcelerum Genus omne malorum.

LVDVS.

CLaudius ecce Senex pennis fælicibus Aulam
Suggreditur trepidans, furtim cui dedita ludo
Abſtulit Ebrietas mentem; popularis, & Error
Sceptra Viro dederat: ſolio venalitèr empto
Inſiſtens regnandi auidus, regnare recuſat
Tutius, vt regnet: mores ſimulare pudentèr
Callidus, argutè ſtolidus, ſtolidèque ſuperbus:
Sedula ſimplicitas vafrè huic mutatur in Artem.
Abnuit Imperium? ſimul aucupat: effugit? ambit:
Iuſſerat vt Princeps? ſimùl & ſeruìre minatur:
Conſul init faſces? dici vult Ille Senator:
Conſpicuum facit? At veluti ſpectabilis Iris,
Nubibus obtegitur ſolers variare colores.
Quin pollere parùm Cunctis dùm creditur, Omnes
Anteit, atquæ minor reliquis cupit eſſe videri.
Horridus aſpectu, greſſu æger, moribus aſper;
Nèc ſuus eloquio ſplendor, nèc Gloria fronti;
Affectuſque Animi nullus ſi Spemque, metumque
Dempſeris: irarum haud compos, non grarus amandi;
Vndè Amor, & Cultus procùl à diſcrimine ceſſant.
Langueſcens ſtudijs Animus, ſomnoque, ciboque
Marceſcit. Sociumque Animo terit ocia Corpus.
Nìl agere, id curæ eſt: Hoſti iàm nulla parantur
Bella foris: Pax ipſa domi contraria Bello

Negli-

Digitized by Google

Negligitur, Ciueſque ferox Diſcordia vexat:
Hìnc intèr ſcelera, & cædes delinquere tutum:
Qualis Ager, quem non ferro proſcindit Arator;
Neù Sol fœcundat radijs, neù fluminis Alueus
Amne rigat, ſterilem videas ſilueſcere dumis:
Non Ver flore comit, non Æſtas frugibus ornat;
Non oleis Pallas, non Bacchus vite coronat:
Traducit tales inhonoros Claudius annos:
Prodigus in Seruos, vxorius, & malè comptus.
Stant Throno Comites Venter, Venus, Alea, Vinum,
Suſpicio, Sopor, & longo Triclinia ſumptu:
Vernarum, Puerùmque greges, Infamia, Torpor,
Dedecus, Ambitio, & numeroſâ pellice ſcortum:
Tùm Stupor, & Satias, & non ſaturanda Libido:
His, Ille imperitat Socijs, reſolutaque Regno
Sceptra tenet rerum Dominus, ſed neſcius vti:
Siuè tacens, ſiuè Ille loquens, ignaua perindè
Mens titubat, tota implicitis implexa Tropeis.
Vidiſſes intèr ſpectacula ſæua Ferarum
Ora Viro cædis cupida, & ſitibunda cruoris,
Carnificumque manus oculis ſpectare cruentis:
Nempè, Feras intèr ferus aſſidet, & noua quærit
Ingenioſa Reis irritamenta dolorum.
Mòx laceros in fruſta artus, & vulnera laudat
Barbarus extentæ præcurrens gaudia mortis:
Conſcius hìnc culpæ, non ſæuijt Ille perindè,
Quàm timuit, dira hæc Animum lacerauit Erinnis:
Siuè Lares inter, ſiuè intèr Templa Deorum,
Et Reus, & Tortor, ſimùl Atreus, atque Thyeſtes.
Nupta Seni, donis trahit in ſua Vota nefandos
Meſſallina Procos; non cœcis clauſa tenebris
Stupra locis; ſèd nota Viris per compita paſsìm:
Quin tremuere Adytis etiàm Delubra Deorum,
Et Pallas vultus protexit veſte pudicos.
His poſtquàm cæptis abijt Pudor omnis, & Aulæ,

Tota

Tota fores ingreſſa Venus; temulentus, Adulter
Ipſa, pālàm ſtimulante fame Connubia firmat:
Stat ſcelus in mediâ Romà: Regalia luxu
Tecta fremunt: gemuere graui laquearia motu;
Et facinus non plùs niuei erubuere Penates.
Iſta parùm, faliere magis portenta, vel vltrà
Aucta fidem; & quæ Poſteritas vix credere poſſit:
SILIVS arrepto bacchatur in Atria Thyrſo,
Et ſimili REGINA gradu, quam ponè ſequuntur
Agmina fœmineis celebrata vlulatibus: ingens
Percrebuit rumor: tandèm patientia victa eſt:
Principis, atque ambos laqueo mactauit, an enſe?
Altius AGRIPPINA Minor faſtigia Throno
Fixerat, aſtrifero ſcandens Capitolia luxu,
More Sacerdotum, & veluti deuecta Triumpho,
Maſcula, & auſa Virum lento mactare veneno,
Cui Vitam lætho boleti virus ademit.
Poſt funus, pleno conſcendens roſtra Senatu,
Ludicrus emeritas Functo dedit Hiſtrio laudes:
„ Hunc Puerum (edicit) prudens ANTONIA Mater,
„ Non Hominem, at portentũ Hominis vocitare ſolebat;
„ Et rectè: Hic etenim DRVSO Genitore creatus,
„ Qui ſagax, qui fortis erat, qui Rethica Bella.
„ Geſſerat, & Latijs domuit Germanica Caſtris
„ Regna ferox: Vitæ (mirum!) ſortitur in auras
„ Vile Pecus, ſtolidumque, & cui vix lingua loquendo
„ Gnara ſonet: Menſę recubanti, Turba iocatrix
„ Inducat manibus ſoccos Stertentis, vt alto
„ Euigilans ſomno, vultum perfricet honeſtum.
„ Quid ſi Is vſurus lætis ſpectacula Scenis,
„ Occupet Orcheſtram? Vel primâ fronte Theatri,
„ Pegmate ſublimi, præ puluinaribus adſtet?
„ Sibilus, & Populi riſus, & ſanna ſequuntur.
„ Æmulus aſt Fratris, quid ſi intercedat honores,
„ Atque gradus Patriæ à Patruo? Sigilla reportet.

,, Et bis vicenos pro Saturnalibus aureos.
,, Proh pudor! (an nunquam pudet aſſentatio Romam?)
,, Cernis, vt aſſurgens venienti è ſede Senator,
,, Tanquam Vota Ioui demiſſo vertice ſacrat?
,, Iſta parum: cenſent plenis ſuffragia votis,
,, Ad ludos ſecum poſitis aſtare lacernis,
,, Et de more prius medio dare Vota Senatu:
,, Quin & Patronum bis poſtulat Agmen Equeſtre.
,, Increpat hæc grauitèr prudens TIBERIVS ore,
,, Atque abolet; ſcriptuſque Triens, & tertius Hæres:
,, Hinc rubor, atque ſuburbanos ſeceſſus in hortos;
,, Ocia vbi expiret, ſomno, vinoque ſepultus;
,, Aleaque, & iunctis mala commeſſatio Seruis.
,, Segnitiem hinc Domini ſcelerata Calumnia defert
,, Segnius euexiſſe foro ſimulachra NERONIS,
,, Et DRVSI Fratrum: ſi non deiectus ab alto
,, Conſulis Imperio eſt; vix quicquam defuit: At poſt-
,, Quam LEPIDI, & GETVLICI ſpiratio fœda,
,, CALLIGVLAM contrà, penitùs detecta, reſedit;
,, Mittitur ad Tungros: Illum Germanica Caſtra,
,, Excipiunt riſu venientem: CAIVS abhorret
,, Legatum flagro dignum, & ſine honore Phalanges:
,, Subijcimur ſtolido; ſimul hæc, & merſus in amnem,
,, Potatis vix emergit clamydatus arenis.
,, Poſthæc conſtiterat vacuam venalis ad Haſtam
,, Debitor, impenſiſque minor: ſtipulata coactus
,, Vendere, legitimâ, & non venditione ſolutus.
,, Poſt Cædem Cai, fugitiuus & auius, vt Mus,
,, Abditus eſt caueâ: detractum & plura timentem,
,, Succollans humeris Miles pro Rege ſalutat;
,, Vltrò delatam capiti deferre Coronam;
,, In Sceptrum dubias adigit iurare Cohortes,
,, Obſtrictamque fidem ſocijs, & præmia ſpondet.
,, Imperium huic, ſtudio melius, fortuna peregit,
,, Et Timor: aſſurgit Solio veniente Senatu:

,, Hoſti-

,, Hoſtibus exemplum eſt vehiz: Pietate Parentes
,, Perſequitur: LVCIO Supremos ſoluit honores:
,, Marmoreos arcus Tibi donat habere TIBERI,
,, Et fugit Imperij nomen, tituloſque ſuperbos;
,, Virtutum hæ ſpecies inerant; hæc ſemina Amorum;
,, Sed Pudor eiectus, vecorſque inſania damnat;
,, Conſtituitque Virum deſpectum, & verbere dignum
,, Ambitione tumens, ne ſit Maioribus impar;
,, Et Dux, & Miles; Socijs, & Claſſe paratâ,
,, Debellaturus ſæuos rogat ire Britannos:
,, Poſtpaulò Romam remeans Certaminis expers,
,, Cum riſu Populi, ſeù Bello, & Cæde triumphat
,, Stare Palatinâ tùnc viſa eſt Æde Corona
,, Naualis: traxit Proceres prætexta pedeſtres,
,, Et Craſſum Sonipes palmatâ veſte nitentem.
,, Anxius Annonæ Præſes malè pronidus vt ſe
,, Miſcuit in Turbas, ſenſit Conuicia Plebis:
,, Dùmque Forum, Vicoſque terit; vix defuit vnguis;
,, Quin multo obruerint iaculato fragmine panis:
,, Indè timens, ne pane nouo regranditet Æter;
,, Fit Prætor, fit Dictator, Queſtorque farinæ;
,, Inſtitor, Accenſus, Nauclerus, Nauita, Remex,
,, Si ſedet vt Iudex, & reſpondere paratus;
,, Vilpit Amenti ſimilis, variuſque, ſubindè
,, Diſpungens Decreta Patrum priùs ordine ſcripta;
,, Friuolus, & nullâ Ratione volubilis errat.
,, Interpellatus Quidam condicere Cauſam;
,, Non venit ad litem: tùnc Actor clamat, & vrget,
,, Incuſatque moram; defendere CLAVDIVS inſtat:
,, Sanè (ait) è viuis longè hic exceſſerat antè:
,, Credo, ergo, licuit, ſi non interfuit. Alter
,, Delatus, quod ſe Patriâ faceret Peregrinum;
,, Dùm Romanus erat; dubij vt defenſio Iuris
,, Certa foret, coràm ſe palliolumque, togamque
,, Ferre iubet, ſoloque Modo variante Figuram,

 ,, Am-

„ Amputat ambiguam per Mutatoriæ Cauſam :
„ Aſt tùnc Cauſidici ſteterunt rictu oris hiantes :
„ Diſſiliunt Cathedræ ; ſoluuntur Pulpita riſu ,
„ Et poſità grauitate , Ipſi riſere Piſones :
„ Vos quoquè & Oranti ridentes plaudite . Dixi .
Tùm Pueri in Cuneum multis clamoribus acti ;
Inceſſunt nucibus , Palmarumque oſſibus Vrnam ,
Sculptaque Circenſi turpant Epitaphia cœno .

NERO CAESAR

ARGVMENTVM.

HIc Vrbem, Ciues , Burrhum , Senecam, atq.Parentē
Flammis , Vi,Ferro, Gladio, Scalpro, atq.Macherà
Succendit , mactat , detruncat , diffuit , orbat :
Demùm Vltor Scelerum , ſecum Scelus omne trucidat.

LVDVS.

AGrippina necem Iunio molita Silano ;
Dùm timet vltorem Fratris per crimen adempti,
Quanuìs inſontem , docuit ſęuire Neronem .
Moribus Ille aureis , & partem carus in omnem
Ciuibus , egregius famà , ſtudioque probatus
Et Belli , & Pacis ; dignus qui Sceptra capeſſat ;
Ni NERO præripiat Maternis fraudibus : iſta
Cauſa necis fuerat . Mortales diſcite porrò ,
Quàm violentus Amor regnandi in Matre ſuperbà ,
Quàm furor exagitet , præſumptique ardor honoris ,
Et Pœnam ſceleris , crudeli morte daturam .
Ergò nimìs teneræ Proli properata poteſtas
Maternis extructa dolis nocitura videri
Iàm poterat , ſèd quis Matrem compeſcat amantem ?
His NERO ſubſidijs Thronum occupat Ille. Iuuentà
Flo-

Floridus in viridi, præclaræ ſemina frugis
Excipit: inſignes hìnc SENECA, BVRRHVS, & illìnc
Dant culturæ operam, Agricolæ: prior Ille, loquendi
Irrigat Ingenium Studijs; florentibus Alter
Bellonæ officijs, & Martis Ritibus armat.
Mite per Auſpicium viſa eſt Clementia primùm
„ Oblectare oculos viſu; tùm nectere nodo
„ Cæſariem, & labrum verbis mulcere benignis
„ Verùm, nìl mortale diù durat: creſcentibus annis,
Creſcit Amor, cœcumque rapit per opaca viarum:
ACTE, vìle Genus, ſed verbis fallere docta,
Pectoris incauti teneros delibat amores,
Et Puerum Puero cogit parere Tyranno.
Quid Genitrix? Numquid ſimulat? Connubia numquid
Approperat, multùm apta graui medicamina morbo?
At decuit ſimulare, ANNÆO ſimulante Magiſtro:
Diſcere ſèd puduit, Sapientis ab Arte, ſuperbam:
Quìn ſecùs, iraſci mauult, intendere toruum
Fronte ſupercilium Gnato nimis anxia Mater;
Intentatque minas; vultu, verboque laceſſit
Garrula, Sæua atrox, acris, violenta, maligna:
Eijcit amplexu, vultum negat, exprobrat, angit;
Prolapſum in præceps ſtimulat, dùm detinet, & dùm
Obuerſum, manicis ligat, in decliuia trudit:
Ille odijs agitatus, amat probroſius; vt qui
Plùs velit iratus, quià vult odiſſe videri.
Sèd priuatus Amor Iuuenis non noxius vlli:
Nàmque Domus venale nihìl, nìl turpè Senator
Audeat, & vigilata Duces Cuſtodia ſeruet.
Nèc Quæſtor Cenſum; nèc Prætor fræna relaxet;
Sèd Ius Cuique ſuum librare Aſtrea laboret:
Imperium ſeruare diù, non latiùs armis
Ferre, nec hoſtili mercari ſanguine Regnum.
Artibus his, populo plauſus datur: Atria raucæ
Increpuere Tubæ: concurrunt Compita lætis

Voci-

Vocibus, & ſoſpes, plures oratur in annos,
Iuppiter, & Bellona potens, & Romulus Auctor.
Sæuitiæ mox ceſſit Amor: Ciuilia paſsim
Membra ſecat, creuere rogis faſtigia Throni,
Et rapit epotum Te, care BRITANNICE, virus.
Tùm timor inceſſit Matrem; timet omnia demens,
Quæ procul, & quæ ſtant circùm, Naualia, Portus,
Arma, Acies, Ferrum, Thalamum, Conclaue, Venenum,
Libertos, Ciues, Famulos, Conuiuia, Seruos,
Et plantæ ſtrepitus, & moti Corporis vmbram:
Quin quoquè ſe timuit nulli confiſa Suorum;
Seù Ruri, ſiuè illa Domi ſuſpecta perindè.
Quid faciat? Gnatum fugiat? fuga detegit iram:
An roget? At Matrem Pudor impedit ire rogatum:
Nùm ſimulet? verùm ſimulatio pandit vtrumque.
Cimba velùt temone carens, agitata Profundo;
Sìc agitur, sìc Illa natat, sìc fluctuat anceps.
Intereà SILLANA ferox vrgere querelis,
Et ſpontè inſontem Gnato inceuſare Parentem,
Criminis ipſe etiàm delatus BVRRHVS, in illam
Inuehitur, cumulatque minas, & durius inſtat.
Hìnc quoquè diſciſſis, tepefacto corpore venis,
SENECA præripitur: Secum Sapientia ceſſit,
Et Pudor, & teneris exacta Modeſtia ab annis
(Sed fuit antè illum fas BVRRHO excedere viuis)
Tùnc veluti nudatus Eques Seſſore Magiſtro;
In campos ruit, & Iuueni Laſciuia creuit,
Nocturnis inhians per mille pericula ſtupris:
Nèc ſemèl eluſum ſeruili veſte Lupanar.
En POPPÆA venit cupidum captare NERONEM.
Illicijs, vultu eximio, ſed tegmine frontem,
Arte, tegens; ne fortè creet faſtidia Viſus,
Et fictus, maiora pudor, ſuccendia ſpargat:
Quæ NERO non vidit, cupiens occulta videre,
Corripit ex oculis flammas: vult Illa rogari,
Dùm

Dùm cupit OTHONIS riuales obiicit ignes ;
Sicque trahens, nuptura nouum, bìs nupta Maritum.
Hìc mihi, Melpomene, memora crudele Tyranni
Flagitium, dirumque nefas per ſæcula iturùm,
Haùd alium æquandum Furijs, habitura NERONEM.
Sederat in parili cùm Gnato, Fœmina, Throno ;
Fœmina, ſi ſexum aſpicias ; ſed mente virili,
Auſa, vel ancipitem trahere in ſua Vota Senatum,
Et coniuratas in prælia cogere Turmas.
Auxerat Huic Species Animos, & Gratia Vulgi,
Inſita Nobilitas, & priſcus Splendor Auorum :
Ergò NERO, longà meditatum indagine Mentis ;
Laſſus ab obſequio, faſtuſque audentior annis,
Elegit properare nefas : ſtat Matre peremptà,
Pupillare iugùm trito deponere collo,
Et tandèm vacuà ſolus ſpatiarier Aulà :
Ipſa truces POPPÆA faces addenſat, & Iram
„ Aſperat : An noſtra hæc facies Tibi diſplicet ? Inquit ;
„ Atquì eadem potuit dudùm formoſa videri :
„ Quin aliquandò Virum teſtare, & diſce timeri ;
„ Aùt primo me redde Thoro, laudatior ibit
„ Aurea Libertas, quàm vanum Principe nomen :
„ Nùm poteris meliore malo Regale fatiſcens
„ Diſſidium ſarcire Domus ? His Ille querelis
Perterebratus amat, trepidat, deflagrat, & alget ;
Sed tacet, & ſurdam fouet implacabilis Iram,
Dùm pudet iratum ſeſe oſtentare Minori.
„ Mox ſecùm : hæc Ignaue NERO, cùm Fœmina plùs Te
„ Viſa ſit iraſci ; aut Tu Animos aſciſce viriles,
„ Aùt Sceptrum depone manu : Materna Poteſtas
„ Te Suprà ſuccreſcet adhùc ? Temeraria coràm
„ Quid non auſa ? Tuum non Illa ingreſſa cubile,
„ Nùnc inter tenebras, medià nùnc luce diei ?
„ Quid cuperet comptus crinis, ſuccinctaque palla,
„ Et timidus labri furtiua per oſcula riſus ?

Fortè

„ Fortè nouum in Gnato LEPIDVM, aut Pallâta repoſcit?
Deſierat iàmque Ille loqui, defixaque cædes
Stans Animis, ſpeciem, atque genus conſultat in omne:
An ne Enſem? An laqueum pertentem? Fortè venenum?
Vndam? Ignem? Sceleris ſolùm Illi Fama timetur,
Non ſcelus: at tandèm placuit diffundere in Æquor;
„ (Obtulit Ingenium Libertus) Naufraget (inquit)
„ Quid magè fortuitum? Stabit demerſa Profundo
„ Culpa necis: quis enim credat delinquere Ventos?
Ergò ruit malè fidâ Ratis: Regina procellis
Enatat: at cui commiſerans Maris vnda pepercit,
Diſſuit eſuriens Vteri præcordia ferrum:
Nàm ferus Ille Animi; ſed ferueſcentior Irà,
Imperat, & Matris ſcrutatur viſcera ferro,
Noxia quod Mundo monſtrum ferale tuliſſent.
Nèc minùs infauſtis OCTAVIA pellitur Vrbe
Auſpicijs, Coniux infelix nupta Tyranno,
Aùt vix nupta quidèm; ſtatìm cui Frater ademptus,
Eſt Pater, atque omnis ſpes Vitæ; & nomen honeſtæ;
Pellicis atque iugo Ancillæ ſeruite coacta;
Cædis amans, nèc digna necis, ne pœna quieſcat:
Bis èxul, bis iuſſa mori, formidine primùm,
Deìn ferro, exciſis centeno vulnère venis:
Quìn & barbariem viſum ſenſiſſe Cadauer;
Nàm Caput abſciſſum potuit POPPÆA videre.
Hæc Vulgò peperere metum: timet ille timeri,
Et minus vt timeat, Populo quæſita Voluptas:
Seù Pompeiano promat ſpectanda Theatro,
Siuè cothurnato calcet proſcenia talo,
Seù fræna in medio ſubducat Equeſtria Circo,
Siuè Lyrà Venus, & Cytharà cantetur Apollo.
Dùm verò Romanæ Arces, & tecta cremantur;
Iliacas cantu recitat Berecynthia flammas
Quid memorem extructam lauta in Conuiuia Nauim
Delatam in tutum ſelecto Remige portum,

Laſci-

Laſciuoſque Greges Puerùm per tranſtra? Quid alto,
Vectos Oceano Piſces? Peregrina Volucrum
Agmina? Quadrupedũ Popolum,& Nemus omne ferarũ?
Sìc Iuuenem exèdit ſcortum, Laſciuia, Luxus,
Effera Sęuities, & vana Proteruia Morum.
Denupſiſſe Viro rubuit Natura: diei
Lux vidit, quæ nox operit; tædamque, Thorumque
Prætulit obſcænæ Veneri turpiſſimus Hymen.
Publica priuatis ſociantem incendia flammis
Demùm Roma ſtupet: paſsìm Delubra Deorum
Celſa ruunt: lapſi Ciues per Compita raptìm,
Semineces ſenſere rogum: latè ignis oberrat,
Cumque Palatino Cliuo Mons Cœlius ardet.
Nulla Domus muris cincta, aut munimine ſepta
Tuta ſatis nùnc alta labant, nùnc ima dehiſcunt,
Dirutaque ædificat tumulum ſibi Roma ruinis.
Dat tandèm limoſa Palus Decocta Neroni,
Atquè ignaua ferit ferus Illi guttura mucro:
Sìc cadit Ille Potens, per quem cecidere potentes.
Intererat SPORVS morum comes, atquè pericli:
Hic conteſtari Diuos; tùm pectora palmis
„ Plangere; Numquìd, ait, Vobis Romana Propago
„ Viſa potens nimiùm Superi? NERO concidit, Heù, Heù!
„ Et ſecùm omnis ſpes rerum prolapſa receſſit.
„ Eximius Bello Princeps; ſed Pacis amator,
„ Cui tota inſedit Iuueni Natura Deorum,
„ Ingenijque omnem ſtudio formatus in Artem:
„ Sol aurigandi genio, Cantu alter Apollo:
„ Caſtor Equis; Pugnis Pollux, oleoque Paleſtræ;
„ Amphyon Cytharà, ac nouus Hermes Arte loquendi;
„ Nèc minor Alcide: Curſor, Pugil, atquè Coraules:
„ Pſallere ſeù libeat, ſeù telæ aptare colores;
„ Seù molles duro formas inducere ſaxo;
„ Siuè in Olympiaco Certamine ferre Coronam.
„ Quod ſi Fata Viro Superi meliora tuliſſent,

„ Vouerat in Campum Bello Deſcendere Victor ;
„ Siuè nouo nouus Æneas concurrere Turno.
„ Siuè Cleonęum clauà mactare Leonem ;
„ Siuè Theatrali Palmam Contendere Ludo.
„ Forſàn Eo Quiſquam Populari Acceptior Auræ
„ Vixerit ? Ad Ludos Diſcinctus, Ac Sine zonà
„ Syntheſibus Gaudens, Multùm Plaudente Theatro.
„ Infima Supremus Deuorat Subſellia Iudex :
„ Actor Par PARIDI ; Victorum Præmia Victis
„ Spondeat, & ſolo cupiat diteſcere plauſu :
„ Obſtupuere Animi iactantem plumbea Cœlo
„ Pondera, & obductis lunantem brachia neruis ;
„ Aùt ſi fortè manu nudam detorſerit haſtam ;
„ Cui Tuba, & Hydraules, Scaules, & Fiſtula cordi.
„ SYRA nèc incolumem Vitæ, nèc Acuncula fecit.
„ Aſt Matrem occidiſſe ſcelus fuit : Attamèn ipſam
„ Criminis abſolui foret ipſo Crimine peius.
„ Aſt Patrum plures miſerandum in funus adegit :
„ Sepè Ira eſt Virtus ; putreſcit Vinea tabo.
„ Seuerà Ciuile Nefas niſi falce recidas.
„ Roma, o Roma, tuis non commiſeranda ruinis,
„ Crimine quem damnas, damnatum funere defles !

Vìx SPORVS hæc queſtus ; cùm Tellus ima dehiſcit,
Atque abſtruſa ſinu ſcrobs protulit oſſa NERONIS :
Tùnc Scabræ Rupis recubans ſub vertice Paſtor,
Noctiuagam Cœlo vidit palleſcere Lunam :
Audire latrare Canes : fugit Auia Vulpes,
Et ſua ſacrilegi ſonuerunt carmina Marſi.
Tùm Saganæ, & Lemurum crepitarunt Antra ſuſurro,
Et ſtetit in Triuij medio, pede lubricus Anguis.

SER-

SERGIVS GALBA.

ARGVMENTVM.

HVic Regnum viſa in ſomnis Fortuna ſpopondit.
Ille ſinu acceptam lætus fouet: horridus, aſper,
Immodicus, vehemens, acer, violentus, acerbus:
Hi mores Animi Monſtrum præpingue trucidant.

LVDVS.

VIx Nero Deceſſit; Stirps eſt extincta NERONVM,
Auguſtumque Decus, Laurus Deſponſa Triumphis:
Hanc Olim Ouiparę roſtro Iouis Ales ab alto
Detulit Auguſtæ in gremium, quæ munere tanto
Læta, auidè arreptàm dedit imò excreſcere Sulco,
In Nemus vmbriferis latè ſpectabile ramis,
Quod totum aruerat GALBÆ aduentante Senectà.
Iuppiter huic Genus orditur: Minoia Coniux
PASIPHÆ fuerat Maternæ Stirpis origo.
GALBA igitur Regnum promiſſis firmat; & armis;
Sed ſtipulata negat: fruſtratus munere Miles,
Arma rapit, mauultque mori, quàm viuere paruo:
Stant Aquilas Aquilæ contrà: contraria Signis
Signa ferunt: multi Armatis feriuntur Inermes:
Mox Belli Duce ſublato Bellona quieuit.
GALBÆ iter in Thronum fœdum ſtetit, atque cruentũ;
Vndè agitat malè facta, Timor: Socia Arma paueſcit,
Externas cogitque Acies. Tùnc mœnia Romæ
Hiſpani tenuere Duces, tenuere Britanni,
Et qui flexipedem palmis bibit Accola Rhenum,
Et Romana tegit clypeis Tentoria GALLVS.
Nèc ſat præſidij ratus, Socialia cogit
Auxilia, & Thronum ſatagit firmare labantem.

Ergò manu prehenſâ, ſermone, ac ore benigno,
Præfatus Superos, trahit in ſua Vota PISONEM.
„ Nos, ait, effœti Senio, victrice Iuuentâ
„ Negligimur; Nèc priſca facit Conſtantia fortes:
„ Omnia ſèd contrà Iuueni ſtant dona PISONI:
„ Gratia, Nobilitas, Virtus, Fortuna, Venuſtas;
„ Hæc mihi Te fecere parem: quod defuit vnum;
„ Id dabimus: Noſtro, CÆSAR, ſuccede labori.
„ Et Nos redde Patrem meritis, ſi Iunior annis.
„ IVLIA Progenies, Gens CLAVDIA, Sorte potenti,
„ Eripuere ſatos intèr Cunabula Faſces:
„ At Nos de Terra eruimus ſtudio, atque labore:
„ Illos hæredes Regni Fortuna vocauit;
„ Nos ſolo arbitrio eligimur: Maioribus illi;
„ Nos benè geſtorum ſtudijs vectamur in altum;
„ Adſciuiſſe decus Regno fas: Nàmque ea quondàm
„ Nata eſt Infanti regnandi Gloria Tecum.
„ Hæc Tibi, quæ Nobis Superi per Bella tulerunt,
„ Sceptra Quieſcenti ferimus: Tu cape noſtrâ
„ Dona manu, Tibi quæ officijs multò antè paraſſi:
„ Non etenìm quæſita Domi ſucceſſio Throni;
„ Sèd procùl eſt accita foris: priuata teruntur,
„ Publica præferimus: Maior natu eſt Tibi Frater
„ Fortuna hàc non indignus: potior tamèn Ipſe
„ Eligeris; Virtus in Te laudatur, & ætas,
„ Et Pacis ſtudium; tùm Vita libidinis expers:
„ Tùm probitas Animi, & Comitas in fronte modeſtâ,
„ Atquè Iter emenſum, cui nil culpabile ſubſit
„ Quod ſi læua Aſtris olìm Sors fluxit; ab illâ
„ Vis Animi intrepida, & mentis præſtantia creuit.
„ Proſpera deturbant, duris robuſta probantur;
„ Res miſeræ explorant Animos; felicia frangunt.
„ Planta acri quaſſata Noto, conſtantiùs hæret;
„ Solis ad apricum, folijs ſitientibus aret.
Hoc vnum Imperio nociturum, ſi mala fortè

Vtili-

,, Vtilitas, aut Ambitio, vel Inertia regnet;
,, Aut Amor, aut Odium, ſiuè aſſentatio fœda,
,, Quæ de Rege Reum facit, & de Principe Seruum,
,, In finem Vitæ ventum eſt; quid noſtra Senectus
,, Iàm Populo conferre queat? Niſi Prole recenti
,, Fiam morte Redux, & Succeſſore renaſcar.
,, At Tu ſume Animos, & fac Te Principe dignum,
,, Hactenùs in Solium ferri, ac de Cæſare naſci,
,, Sorte datum: poſthàc meliora Electio promet
,, Pignora, Iudicijs Hominum documenta daturis.
,, Rexeris imperium egregiè, ſi feceris omne
,, Quicquid Tu ſapiens, Regnante NERONE cupiſti.
Pergitur in Caſtra his dictis, nèc fulgura GALBAM;
Neuè imbres fœdi, nec magna tonitrua terrent;
Nèc Taurus fugiens poſt vincula rupta bipennem,
Qui nitens pedibus, conſperſum ſanguine tinxit:
Nèç Fortuna datum Veneri indignata Monile
Conſpicuum Cultu, gemmiſque, auroque coruſcum
Pollicitum antè ſibi, multùmque infenſa ſopori,
Tanquàm abitura aliò vultu aduerſata malignum.
His ſuper & TIGILLINOS, alioſque nefandos
HALOTO ſimiles ſolitos ſeruire NERONI
Præſtare incolumes: cumulare Æraria prædis;
Vendita diripere, & pretijs inhiare ſolutis:
Inſontum reditus trahere in delicta Nocentum,
Et Delinquentum pœnas ſacrare rapinis.
At PISO nìl triſte, aùt lætum, nìl fronte proteruum
Prodidit; internumque Animi moderatio texit.
Tùm GALBÆ auſterus nocuit rigor, & tumor oris,
Nècnon dextra tenax auri, atque inimica peculi:
Militibus ſua dona negat, donata ſubhaſtat,
Optatuſque NERO: Miles gemit: omnia miſcet
Turbida Seditio: coeunt Metus, Ira, Furorque.
OTHO inopes Ciues ferro corrumpit, & auro:
Fit via vi, ſtipant aditus, atque Atria complent:

Iàm

Iàm commune nefas laudi eſt: animoſiùs inſtant,
Seque premunt, dùmque arma parant, gliſcente tumultu,
Turbantur galeæ galeis atquè enſibus enſes:
Certatìm Miles, Dux, Inſtigator in Aulam
Irrumpunt tandèm, Monſtrumque informe trucidant,
Dùm fugit: Ille altum capulo tenùs imbuit enſem.
Poſt paulò Mors inſonti properata PISONI
Cui nèc Centurio ſtrictis SEMPRONIVS haſtis:
Non Serui incorrupta fides; non abdita Veſtę;
Effugium peperere Viro; nèc Cæſaris Ara.
OTHO eſt per facinus Solium molitus, & indè
„ Non potuit durare diù: Qui crimine peccat,
„ Idem alios pecare docet: ſuffixa tuetur
Conſis ora Virùm turpi ſtillantia tabo,
Et gaudet: LACO mòx crudeli cæde peremptus,
Libertùſque palam telo confoſſos ICELVS.
At GALBÆ Caput abſciſſum, merſumque cruore,
Fortuitò adrepens vìx tandèm de Grege Miles,
Caluicie glabrum, ac inſerto pollice in ora,
Detulit OTHONI munus, qui fænus, & aſper,
Caſtris ludibrio acceptum, ſuffixit in haſtam.
Roma ſimùl vidit truncà Ceruice Cadauer;
Ingemuit, ſcutumque manu proiecit, & haſtam:
Tùm demptà Capiti galeà, ſumptàque lacerna,
Vt Saxum in Saxo, digitis per mutua nexis,
Amplexata genu, mœſtas dedit ore querelas:
„ GALBA iaces! Tecumque iacet lapſà Arce QVIRINVS:
„ Nèc tua Te Virtus, veterum nèc ſtemmata Auorum;
„ Auguſtæ nèc amor Liuiæ, nèc Achaica Mater;
„ Sulpitiumne Genus iuuit, neque Galbana raſa;
„ Nèc celebrata diù ad Populum Floralia ludo;
„ Suſpenſiſuè Animis ſuſpenſus fune iocoſo.
„ Schenobates Elephas; nèc leui ad Fulminis ictum
„ Expiſcata Lacu medio biſſena Securis.
„ Et tamèn indomitum ſenſit Te fortis Iberus;

Senſe-

„ Senſerunt Libies Lybico in Certamine Monſtrum,
„ Et defenſa olim vigili Germania Gallo.
„ Per Te Militiæ, veteri rubigine terſà,
„ Emicuit nitor Armorum. Tu pronus in Hoſtem
„ Irruis, & primus venis in diſcrimina Ductor,
„ Tutius vt Reliqui ſubeant exempla ſequendo:
„ Hinc Timor, & Torpor pennis fugere relictis:
„ Non aliquid diſtat Veterano à Milite Tyro;
„ Et qui Poſtremi, cupiunt pugnare Priores.
Præfata hæc paucis, plura his iàm ROMA parabat
Dicere; quandò Vrbem in mediam ferus emicat OTHO,
Vt Turbo, ſecumque trahit clamore procellam;
Illa tremens, tacitam cœcis ſeſe abdidit vmbris,
Infelix cupiens; ſèd non ingrata videri.

OTHO SILVIVS

ARGVMENTVM.

DEpoſita OTHONI eſt Poppæa abducta Marito,
Sèd mox Depoſitum Mœchus negat ille Neroni;
Exulat, Oppugnat Galbam: Tempus breue regnat;
Sèd multò melius, ſi non regnauerat, eſſet.

LVDVS.

OTHO opibus, Regnoque tumens, dextràque cruentus
Per ſtrages, cædeſque Ducum Capitolia calcat;
Dùm grauis abſciſſos artus terit vngula Equorum.
Per ſcelera, eſt exacta dies: ſuprema malorum
Gaudia ſucceſſere: Patres certare viciſsim
Obſequijs: curuare genu: ferre oſcula dextræ,
Et Diuum Auguſti Nomen deferre Tyranno.
Hæc inter, trepidos Ciues, Vrbenque pauentem;
Sæuior exitio, Germanis vectus ab Oris

Num-

Nuncius exterret: Ciuilia Semina Belli
Deſciuiſſe Acies, Vitelliaque Agmina raptìm
Tendere in Italiam curſu properantia Signis:
Tùnc Plebs triſtari; atque ipſà cum Plebe Senatus,
Et Romanus Eques: Latio fatalitèr omnes
Inſtare Imperio Diuos: communia binos
Electos in damna Duces: fœdatior Vnus
Luxuriâ; ſed ſtrage Hominum crudelior Alter.
Iamquè Vrbem exhauſtam prædis Matreſque, Patreſque
Queſtubus exanimant, & planctu Roma remugit:
Tum latè exceſcens lacrymis Tybris Æquor inundat.
OTHO ſèd vt denſas inimico Marte Phalangas
Aduentaſſe videt; tumidà implacabilis irà
Æſtuat, & latè complet clamoribus arua:
Sic Taurus, cui Turba Canum circumſtetit audax,
Nùnc pede ſubnixus, cornù hunc leuat; vnguibus illum
Proterit, & quamuis timeat; tamen vſquè timetur.
Nèc minùs intereà volitans denſum Agmen Aſilis,
Augurium laruale necis deterret in horas.
At poſtquàm ſtratis Acies fugere Maniplis,
Et terrore minor clades excreuerat: ingens
Aucta mali labes: rurſùs concurrere Bello
Hoſtis auet, prædamque nouis cumulare rapinis:
Hìnc CÆCINA, VALENS illìnc Socia Agmina iungunt;
BEDRIACOSQVE Sinus numeroſô Milite complent.
OTHO aliam in partem ciet in Certamina Turmas:
Impetium poſitum in medio ſpem nutrit vtrìnque,
Ambiguum neutri primas concedere Parti;
Ni fortuna Libram flectat victricibus armis.
Pugnatur, varioque cadit Belli Alea puncto,
Et fuſè bibulos ſparſus cruor imbuit agros.
Haùd OTHO sìc victus erat; quìn vincere poſſet;
Si pugnare iterùm vellet; ſed cedere Sorti
Maluit, & Socium Paci libare cruorem.
„ Ite, ait, & Vos Victori ſiſtite fortes,

„ Neù

„ Neù ſit noxa moræ; ſi traxerit Ille vocatos.
„ Mens nobis ſtat fixa mori: ſolatia magni
„ Sint luctus regnaſſe ſemèl: nempè hanc quoquè laudis
„ Fortunam expertis, Mors, quàm ſeruire Tyranno
„ Lenior: At Vos, quos fecit Fortuna minores;
„ Nullum turpe malum Victori flectere Victos.
„ Numquid Ego egregias Animas, & Pectora duris
„ Apta malis pro Me patiar reuocare labores
„ Bellorum, atque iterùm ſub aperta pericula mitram?
„ Haud Nos hoc hoſtile ſcelus: non Ciuica Caſtra
„ Struximus in pugnam: Bello præceſſerat Hoſtis;
„ Me penès exemplum Pacis: Regnum occupet Ille:
„ Deſerere Imperium maior mihi Gloria gliſcat.
„ Plùs Iuſto acceptum eſt: perituros vidimus: Atquì
„ Sit ſatis oppetijſſe ſemèl: Reſpublica poſthàc
„ Vos amat incolumes: nèc Diuos plura rogamus:
„ Plura rogat quicumque cupit protendere Vitam.
Hæc ait, & lacrymis hæſit taciturnus obortis.
Tùnc geminum OTHONI Vindex Dea detulit enſem,
Et tentata acies abrupit vulnere coſtas.
Secùm Perfidia, Impietas, Petulantia, Luxus,
Fictio, Mollities, vnà cubuere ſub vrnà;
Hoſtica, ſèd tantùm fecit Victoria fortem.
Non metus OTHONEM læthо dedit; ire ſub vmbras
Acer amat, ſtragem, & Ciuilia Bella peroſus.
Antè necem fuerat breuis hæc conſcripta Sorori
„ Pagina Cara Soror morituri ſcribimus: & iàm
„ Stat dextræ Scriptor Calamus, ſtat pugio læuæ.
„ Poſcimus id Superos, ne Mors hæc noſtra dolori
„ Sit Tibi: namquè decens nobis, & honeſta videtur,
„ Non minùs ac forti fuit olìm viſa CATONI.
„ Nùm poſt Imperij columen moriemur inulti?
„ Aùt inopes rerum, ſeù libertate perempta?
„ Aùt famulare iugum collo vectare coacti?
„ Mortem, quam potuere etiàm contemnere Serui;

H Non

„ Non Ego contemnam? Tu finge in morte dolorem;
„ Aſt potis eſt illam facere ipſa electio lenem.
„ Dein grauis, aut leuis iſte dolor? leuiora feruntur
„ Perbellè: quicquid grauiùs, durabile non eſt.
„ Dic Soror ecquid Vita hominum, niſi Clepſydra? in illâ
„ Omnes guttatim fluimus; gutta vltima, mors eſt.
„ Liquimur in lacrymas: modicum dùm deſinit inſtans,
„ Deſinit & fletus: Vità abſcedentibus vltrò;
„ Non Nex, non Probrum, non Pœna, aut Dedecus inſtāt;
„ Non Febris, aut languor, non Vis inimica Latronum;
„ Non Leo, non truculenta Tygris dimiſſa Theatro;
„ Non Aqua, non Ignis, non diri Carceris horror;
„ Non Lictor; non Percuſſor, nèc acuta Bipennis.
„ Vnica Mors ictu ſolo mala cuncta recidit:
„ Hæc ventura ſemèl, iactura leuiſſima Vitæ eſt:
„ Hanc Nos metimur Punctis: nàm viuere, punctum eſt:
„ At Tu Bifariàm (ſi fas eſt) diuide punctum;
„ Quod remanet, minus eſt, quàm quod præceſſerat antè:
„ Hoc totum placuit Patriæ libare quieti.
„ Sub noctem, o quoties ruperunt ſomnia Nobis
„ CASSIVS, & BRVTVS Ciuilia Bella gerentes!
„ Tartarea Illi oculis noſtris, quaſi Spectra fuerunt;
„ Horruimus, gelidique artus riguere ſtupore.
„ Quod ſi opus id fuerat per Bella capeſſere Regnum;
„ Nos regnaſſe pudor ſit conditione ſub iſtà:
„ Nùnc quæ plaga manet, ſanetur vulnere noſtro.
„ Cerberus, & Charon, & Forma tricorporis Vmbræ,
„ Et Vultur iecur erodens, celeremque rotatus
„ In gyrum Ixion, & Minos, & Radamanthus,
„ Et Labor impoſitus Saxo in decliue ruenti;
„ Oſſibus atque hærens facies mœrentis Eliſæ,
„ Fabula ſunt altæ Menti non apta timori,
„ Quæ nèc iners Animi timuit Nero: Fata ſecuti
„ Imus, & egredimur Vità, non eijcit Hoſtis.
„ At Vos accipite hanc Animam, mea Fama, Nepotes:
„ Et Tu,

„ Et Tù, cara SOROR, poſt Tempora longa ſuperſtes,
„ Viue diù, Rerum geſtarum, ac nominis Hæres.
Probroſi poſt Fata Viri, ſic Fama canebat:
„ OTHO Procax, Fœdus, Sæuus, Temerarius, Audax,
„ Turbæ Inſtigator, Violentus, Prodigus, Vltor;
„ Vafer,Corruptor, Morum, Ambitioſus, Auarus;
„ Ore bifrons, ſermone Duplex, & corde bilingui;
„ Ex æquo Veneri, ac Ventri ſeruire paratus,
„ Occidit, & ſecum Belli occubuere Sodales.
„ Si mucro; quo Bellum geſſit, tremefecerat Vrbem;
„ Pugio, quo Vitâ exceſſit deterruit Orcum.
I Puer, & cautus tria Carmina ſcribe ſepulchro:
„ Moribus ignauo ſimilis fuit OTHO NERONI:
„ Degere ſeù Viuis, ſeù cedere contigit, vſquàm
„ Nemo magìs nocuit, nemo magè profuit Illis.

AVLVS VITELLIVS.

ARGVMENTVM.

Vitelli Genus à Fauno Vitellia Mater
Protulit: hìnc Princeps traxit Vitellius auras;
Is tenet Imperium probris: velùt Hiſtrio regnat;
Mactatus, Vitâ eripitur ceù Proditor Vrbis.

LVDVS.

IAm properè Fato, aut Armis? OTHONE perempto,
Romuleam intendit Victor VITELLIVS Vrbem.
Deterior Famâ, & rebus grauioribus impar:
Subſequitur plaudens lætis Exercitus Armis,
Gnatoque Infanti Regnantum Inſignia præſtat:
Hic tormenta Gulæ, Gurges menſæque, Dapumque
Traxerat exhauſtis lauta in deliria Regnis;
Geſtandiſque Epulis, latè Mare ſudat vtrumque:

Vaſtatæque Vrbes. Nil Illi, aut ſola voluptas
Eſt cordi, Diuûmque loco GALERIA Coniux.
Fortè redux ferro iacuit DOLABELLA minaci
(Hoc primum Regni ſpecimen) metus impulit, ardens
Siuè odium? Quod nupta Viro PETRONIA ceſſit?
Quanquàm Animum grauiora premunt: hoſtilia tentãt
Victæ Acies, victæ; ſed non certamine fractæ;
Quin magè Victorem, quod non vicere, feroces:
Vndè ſuos raptìm iuſſæ remeare Britannos
Cum Batauis Animos fidis mulcere Rebelles.
Nec minùs his, etiàm viſa eſt Prætoria Pubes
Eſſe metu: hos contrà, Socios ciet Æmulus Ardor.
Poſthæc viſum Illi Patrios remeare Penates,
Atque Triumphalem trahere in Spectacula Romam
Primà fronte volant Aquilæ; Vexilla ſequuntur,
Mox Alæ Peditum;atq;Equitũ medio Agmine Turmæ:
Subrepunt armatæ Acies Ductore Magiſtro.
Pars Clypeos, pars Gæſa manu, pars Spicula torquent:
Pars humeros tecti ſagulo, pars terga Ferarum
Cincta latus pars, & telis ingentibus horrent:
Tùm Pueros videas arcu pharetràque decoros;
Torquibus ornatos, doniſque, armiſque nitentes.
Ferre gradus pariles, Patreſque anteire Togatos.
Ipſe inſignis Equo, criſtà, galeàque coruſcus
Lora quatit: phaleræ gemmis, oſtroque renident:
Caſtigati oleis crines, Prætextaque Signum
Pacis erant (ſpecie haùd alià ſuccederet Vrbi)
Hìnc illìnc ponè omne latus Prætoria Pubes.
Primoreſque Ducum: gaudet Seſſore Tribuno
Victor Eques, putreſque leuis terit Eſſeda Campos:
Plebs primùm ſtupido Martis ſpectacula vultu
Viderat, & cognata metu captata Voluptas.
Deìn Tybris in plauſus totus ruit: obſtrepit omne
Valle nemus, mixtiſque Tubis clamoſa Rotarum.
Poſtquàm celſa gradu preſſit Capitolia Victor;
Exci-

Excipit amplexu Matrem, Auguſtamque ſalutat:
Triſtia ſèd properè lætis, commiſcet amaris
Dulcia vulgatus rumor: MVCIANIVS Auctor.
„ Talibus Ille Ducem, Solimæ, qui Templa ſubegit.
„ Suggreditur dictis: aut Fatis ludimur, aut Nos
„ Regnamus: Paphiæ haud fallunt Oracula Diuæ:
„ In TITO Augurium melior Pater accipis: Aris
„ Certa Fides, nullo quæ Rore, aut Imbre madeſcunt.
„ In dextrà recubat Sceptrum: poſt Numina Diuûm,
„ Tecum erit Imperium: fortis ſi ſuſcipis; aut ſi
„ Deſeris, ignauus: decus hìnc ſtat, dedecus illìnc;
„ Arbiter in medio, in partem accerſiris vtramque:
„ Elige, vel Te Mancipium, ſeù crede Tyrannum:
„ Iàm procùl Ambitio, regnat VITELLIVS: an tu
„ Poſt Illum facinus regnare putabis honeſtum?
„ Non victa, & victrix depugnat Gallia CAIO:
„ Non Domus AVGVSTI obſiſtit: non Cauſa TIBERI
„ Vertitur: haùd CLAVDI ſors eſt aduerſa NERONIS:
„ Haud GALBÆ Virtus: haùd Bello aſperrimus OTHO:
„ Sèd contrà Te, vile pecus VITELLIVS armis
„ Nititur, & ſecùm pateris ſocordia pugnax
„ Sæuitia, & fœdum famoſa Pellice Scortum:
„ Si renuis, Patrem compellat Filius hæres;
„ Atque reum vocat, aut Temet fac Principe dignum:
„ Aut Succeſſori Gnato ſua Iura reſerues.
„ Si tutum ſeruire putas, Reſpublica contrà
„ Reclamat, iungitque Illi ſua Vota Senator.
„ Hoſtis adeſt nullus, ſi non timeatur: at Hoſtem
„ Si timeas, ſtatìm fiet vel Amicus vt Hoſtis.
„ Si potuit perijſſe NERO; VITELLIVS vſquè
„ Et poterit perijſſe. Illi vitioſa Voluptas;
„ Prodiga ſèd Virtus, & ad ardua prompta Iuuentas.
„ Et digna Imperio ſpecies, & Nomen Auorum:
„ Is feſſus ſenio, & nullà Virtute redemptus,
„ Et turpi facie, Genus, & non nobile vtrìnque:

„ Mili-

,, Militiæ haud Iſtum claror ſuper ardua vexit?
,, Militis aſt ſolùm fecere ſtipendia clarum;
,, Et Tibi ſtat Miles: non cernis? Stant quoque Tecum
,, Vrbes Syriacùm Populorum, & Achaica Tellus;
,, Et Macedo, & quicquid claudit ſub littore Pontus;
,, Illiricùmque ſinus, ferroque Britannia diues
,, Atque auro, & Lybiæ Turres, & Mauricus Athlas;
,, Hiſpanæque rates, geminoque ſinu Amphytrites:
,, Tùm Solymæ Cedrus, & palmæ florentis Idumes:
,, Prata Paleſtinæ, ac Ripâ Iordanis amœnâ;
,, Nazareiſque procùl redolentia floribus Arua.
,, Nunquìd opes deſunt, Belloque pecunia neruus?
,, Sunt Nobis Regni Proceres, ſunt Mœſica Caſtra;
,, Sunt Solymæ Cineres, ſunt ampla Æraria: Sèd Tu
,, Fac, vt opes deſint; non deerit Bellica Virtus;
,, Non Animi, non actarum Prudentia rerum;
,, Non Gentes Sacramento in tua fœdera adactæ.
,, Adde his & Reges: ſtat clarà gente SOHEMVS;
,, ANTIOCHVS Reges intèr diti finitis omnes;
,, Strenuus & magnis peragendis rebus AGRIPPA.
,, Nullus adulandi locus eſt, dùm cunsta pateſcunt;
,, Dùm meritis leuiora damus: potiora Senectus
,, Promeruit: quin eſt Iuueni Tibi danda fuiſſet
,, Gloria regnandi; sèd non ambiſſe videris
,, Id quod adhùc non Sorte datum: de Milite Princeps
,, Naſcitur, Hoſte etiàm Veri documenta daturo,
,, Quanuìs plùs odio is regnet, quàm Militis Arte:
,, Acer pocillis tantùm proſtrare Cohortes,
,, Atque epulo mactare Duces: deferbuit ardor
,, Militiæ, quantùm creuere Libidinis Artes;
,, Et ventris ſtudium, & pleno Conuiuia Baccho:
,, Pugnatur cyathis, non enſibus: ægra fatigat
,, Membra Sopor: non excubiæ, non pectore thorax
,, Attritus: non exciſis manus ædita muris.
,, Accipe Tu ſolùm Regni decus, accipe laudem;

Solà

„ Solà bellandi Nobis mercede relictâ :
„ Dùm placeat pugnare, acta eſt res, vicimus hoſtem:
„ Omnia VITELLI compleuit prælia Torpor.
Talibus exarſit dictis Audacia vecors:
Irruitur paribus armis: æqua'e Duellum;
Exitus at diſpar: rebus iàm Fata futuris
Præcinerant: humili procera Cupreſſus in agro
Sicca cadens, viridis Fœbo remeante reſurgit
Lætior, & latè Cœlo ramalia pandit:
Augurium hoc Regno ceſſit: pius Exta Sacerdos
BASILIDES ferro rimatus: comminùs, inquit,
Stat Regni Fortuna: audis, vt fibra loquatur
Dùm tacet? En palmis quoquè Te Carmelus honorat.
Auditis fremuit Dux inclytus, & iubet arma
Præpropero ferri curſu per aprica VERONÆ
(Scilicet hæc viſa eſt ſedes aptiſſima Bello)
Armorum illuuiem, Martiſque horrentia cernens;
Defecit CÆCINNA metu: tùnc maxima Campo
Seditio exoritur: fuſus prata ampla CREMONÆ,
BEBRIACOSQVE agros iterùm cruor alluit: illìc
Concurrunt hinc, indè Duces, pugnamque laceſſunt;
Sèd prior accurrens velox ANTONIVS armis,
Præfeſtinato calcat Campeſtria Cornu.
Par VARO Virtus: Socia Hic exempla ſecutus,
Aduolat, & multà complet Certamina Cæde:
Mox tota effuſo flagrans natat igne CREMONA,
Intacta Externis, atrox Ciuilibus Armis,
Atque olìm Gallos contrà, impenetrabile Vallum.
Bella ſèd intereà ſæua hæc VITELLIVS inter,
Priuatis turpem curis obtendere luxum;
Publica deterere, ac vìtare pericula ſecors;
Vix gnarus Belli, atque intèr teterrima tutus;
Haùd Socios, haùd Arma parat, negligenſque futuri,
Brutorum illicia, atque hortorum vmbracula tentat;
Deſidieſque Animum, & turpis Sopor exedit artus,

Vt ſi

Digitized by Google

Vt ſi pubeſcat, vitio marcente; Voluptas.
Deìn BLÆSO aut aſtu, aut odio Mors ſæua paratur;
Quod traheret lautas ægro iàm Ptincipe cœnas,
Quem contrà has prompſit meditata Calumnia Voces:
„ Et Te ſegnis adhùc, Princeps, torpedine triſti
„ Somnus alit? longinqua paues nimìs anxius? Atquì
„ Te propè ſtat ſceleris BLÆSVS Faber: inſpice quantis
„ Luminibus nituit Domus ampla; nigredine Noctis
„ Se tegit, inſidijſque diù graſſatur apertis:
„ Intùs Bella caue: gremio latet Anguis iniquus,
„ Et riſu mordere parat: vocat Ille Clientes
„ Anne Hoſtes? Dapibus fraudem, an Conuiuia ſtruxit?
„ Quorùm Ille obſequij in ſpeciem trahit Agmina ſecum
„ Seruorum? Quìn magnificum ſe in præmia verſat
„ Prodigus? An ſtatuis, & Imagine gaudet Auorum?
„ Occupa, & infenſum properatà corripe cæde,
„ Vt luat intempeſtiua intèr gaudia Noctem.
Talibus excitus Princeps, nihil indè timentem,
Acciri iubet, & iuſſum potare venenum,
Spectanteſque oculos inimico funere pauit.
Pròh quantùm intereà nocuit cunctatio ROMÆ!
FABIVS olìm vnus cunctando reſtituit rem;
FABIVS aſt alter cunctando proſtituit rem:
Namquè VALENS, ROMA molli cum Claſſe Spadonũ,
Egrediens, veluti Thalamo muliebria lentè
Agmina protuderat: conſultat inertia, deindè.
Deſerit electa, atque iterùm deſerta reſumit;
Conſilijs anceps, & non parere paratus:
Nùnc hæret trepidans, & nùnc malè prouidus audet;
Haùd medio inniteus, mediorum extrema ſecutus.
Hunc Pudor illicitus, turpiſq. Infamia raptat;
Et Vis, & Stuprum, & ſubrepta Pecunia furto;
Liminaque Hoſpitij violata, & Fœdera rupta.
Incaſſùm Is Socios (dùm Deſperatio preſſat)
Poſtulat auxilium ROMA: venere Cohortes

Bis

Bis geminæ, haùd aptus numeris peruadere in Hoſtem,
Haùd Cuneos penetrare valens, haùd fallere doctus,
Haùd fidus, ſed perfidiam ſimulatio cælat
His ergò auxiljs pauidè deflexit ab Vmbris
FABIVS: hìnc Tuſcos repetit per deuia Colles:
Ilicet Herculeos Portus, Arcemque Monæci;
Æquoris irati vi pulſus; Stochadas illìnc;
Hoſtile obſidium, Raptus, & Vincula paſſus
Mox cædem, Populo ludus ceruice reuulſà.
Tùm verò totis viſa eſt Victoria pennis
Flectere in oppoſitum: auxilio ſtetit Itala Tellus.
Hiſpanique Duces iunctis venere Britannis:
Tùm primùm Italiæ robur fortiſſimus Vmber;
Samnites, Marſique, & apricis Appulus oris:
Iamque Acies infenſa vorat ſpe mœnia Romæ.
Tarpeius iàm nutat Apex: iàm tela faceſque.
Per valuas, & tecta volant: ruit ardor in Arma
Ciuicus, & dextram cognatà ſtrage cruentat.
Poſtquàm longa fames fuſo ſatiata cruore,
Et Victos mactare pudet; ruit omnis in vnum
Ira caput: quanquàm Illi Animum Metus abſtulit antè
Quàm flueret feſſo laniatum vulnere corpus.
Sìc cadit informis captà VITELLIVS Vrbe;
Gemonijque gradus bibulum ſuxere cruorem;
Tybridis, & fœdum raptarunt Corpus in vndas.
At TYBRIS impatiens iræ, ſpumantibus vndis
Intumuit, ripàque ſtetit præpingue Cadauer.
Objicit Ille epulas, Cœnas, Clypeumque mineruæ
Sacratum patinæ: hoc Ego, ait, ructabile Mondrum
„ Confoueam gremio? Quod nèc ſaliaribus Eſcis
„ Explerit Luxus, nec menſis mappa quaternis?
„ Ille dapum Gurges, Pelaguſque, & Scylla epularum;
„ Arpijs nutrita fames, Baratrumque macelli;
„ Et Paraſitantum Vortex, & Foſſa voratrix,
„ Perpetuus ſcelerum Dictator, quìn ſcelus ipſum

Inficiat noſtros maculoſo Corpore fluctus?
„ Inſpicite,ò Ciues, Clypeum hunc,vbi ſtemmata Morum
„ Fatidicus Faber inſculpſit, ſpeciemque, Genuſque.
„ Et quis erat fato poſt tempora longa futurus.
„ Murenæ hùc lactes, & plurima lingua Canentum;
„ Et Phenicopteri, & Phaſidis cerebella Volucris;
„ Et prædulce Scari iecur, & Mirtoa Lagois;
„ Oſtrea cum Rhombis Siculis, Lupus, atque bilibris.
„ Et Turdi pingues, & obeſà Clune Palumbes.
„ Et pictà Pauo caudà, & pratenſis Alauda,
„ Excluſuſque ouo Paſſer: tùm pigra Coturnix.
„ Et mollis Cancer ſub plenæ Tempora Lunæ.
„ Is raptare dapes Diuùm fumantibus Aris:
„ Tùm Veſpertinis dilata obſonia Cœnis:
„ Tùm lumbos Leporum, & fumantia viſcera Taurùm
„ Sepiùs aſſuetus pridianas mandere in horas:
„ Farra etiam libata focis, elixaque toſtis
„ Sordidus, atque intempeſtiuus iungere doctus.
„ Vlla fatis, nec tuta fuit latrina viarum;
„ Cui Vitam, ſi Fata diù meliora tuliſſent,
„ Romanas hauſiſſet opes, & Templa Deorum:
„ Egregius Prægustator, Cenſorque Coquinæ;
„ Ingluuie inflari, & lato pingueſcere Omaſo:
„ Mox vomitu irritare famem: dùmque egerit eſum,
„ Ingerit in Vacuum, quod plenum fecerat antè:
„ Helluo prædari quò nemo inſtructior Alter
„ Cœlum Auibus, Terram Brutis, & Piſcibus Æquor
„ Aſſertor Menſæ Deprædatorque ciborum,
„ Quos Natura dedit; ſèd Crapula ſtruxit in Artem
„ Hoc quoquè ſtant Clypeo deſculptis ora figuris
„ Pluta Hominum (mitto Faunos,Dryadumque Choreas)
„ VITELLI Generis vetus, & turpiſſimus Auctor
„ LIBERTINVS adeſt, fuerat, cui tota Supellex
„ Tripos, Acus, Soleæ, Spartum, Pix, Subula, & Anus,
„ Filius haùd melior, Cui iàm furnaria Coniux

„ Con-

,, Contigit, auxit opes futuris. Publius indè;
,, Quamuis Nucerià de ſede Atauiſque pudendis,
,, Currit Eques: ſequiturque ſui veſtigia Patris
,, LVCIVS: Hic AVLVM generat qui ſorte benignà
,, Natus ad Imperium; ſèd probrum, & dedecus Orbis;
,, Nutritus Capreis Scorta intèr Spintria fœdus:
,, Nùnc Auriga ſedet CAIO per compita paſsìm:
,, Nùnc CLAVDI Ludo Socius: nunc Scurra NERONI:
,, Nobilis, at miſeranda Viro PETRONIA nubit
,, Infelix Fato Mulier, cui Filius Hæres;
,, Infandùm Facinus cadit Occiſore Parente,
,, Quem Iocus, Ebrietas, & Scortum fecit egentem.
Hæc Tybris, & madidum flauà Caput abluit vndà.

FLAVIVS VESPASIANVS.

ARGVMENTVM.

Flauius Aſtrorum Auſpicijs, & Marte ſecundo
Surgit in Imperium: frugi Princeps; ſèd Auarus:
Fiſcales emungit opes, Pòpulumque Tributis:
Præſcius ad Regnum geminam ſibi creſcere Prolem.

LVDVS.

Fecerat vt vanum cædes Vtellia Thronum;
VESPASIANVS adeſt Domitor, mundique Tetrarca
Et TITVM vocat in partem: Iudæa Triumpho
Ceſſerat, edomitæque Acies ſenſere catenam
DOMITIANVS adit faſces, & Conſulis annos.
Deſierat Bellum; ſèd nòndùm cœperat eſſe
Pax Vrbi; armatus Miles diuerſa vagatur
Per loca, perque vias: Errantumque obuia paſsìm
Corpora truncantur: mòxque aucta licentia ferro;
Prout Sors quemque tulit, ſtatìm abripit enſe, vel haſta

Quìn ſcrutata Domos, atque abdita Templa Deorum
Auri ſacra fames, Stupriſque exhauſta Libido.
Prodere tùm Serui Dominos; tùm Tæda iugalis
Aùt extincta Procis, aùt plures paſſa Maritos,
Et Virgo innupto celebrat connubia planctu.
Scilicèt hæc Vrbi facies, hæc Scena malorum.
Cæſareo at poſtquàm firmatum eſt nomine Regnum;
Succeſſitque neci Fratris VITELLIVS Alter;
Diuerſis diuerſa rapit Fortuna rotatum.
LVCILIVS Pacem firmat diſcordibus Armis:
Grandia magniloquo iactat MVCIANIVS ore:
Adduntur PRIMO Faſces, Prætoria Fuſco:
Tarpeiam cenſet reddi VALERIVS Arcem:
MARCELLVS lites, & PRISCVS Iurgia iactant:
Inuehitur RVFVS in CELEREM: MVCIANIVS Vrbem
Ingreditur, quem Plebis amor, ſtudiumque ſequuntur:
Tùm PRIMO primùm; deìn fracta potentia VARO;
Incuſſitque metum multis CALPHVRNIA cædes.
Audio præmagnæ Famam crebreſcere cladis;
Rumor in ancipiti eſt Germanis vectus ab Oris:
Is memorat fractas Acies, direptaque Caſtra,
Disiectaſque palàm Socijs Legionibus Arces.
Tùm Sequanam, & Rhenum, ſparſum eructaſſe cruorem:
Tùm Gallos, Batauoſque ſimùl concurrere ſignis,
Attritiſque opibus Vrbes deſciſcere Bello.
IVLIVS--at--PAVLVS CIVILIS--IVLIVS vltrò
Dicti irrupiſſe, aùt tentaſſe irrumpere Rhenum:
Cauſaſque irarum recitat; ſpes, atque Timores;
Veris conficta, & confictis addere Vera;
Et mendax, ſimùl & verax, tremulentus, & audax:
His quoquè narratis, deterrima credere Vulgus
Acclinis, maiora facit, peiuſque nouari
Italiæ excidium trepidans; dùm ſomniat, audit
Cornipedum procùl hinnitus, ſtrepitumque Tubarum;
Atque recens Superis Bellum reparare Mymantas.

Sanè

Digitized by Google

Sanè VITELLI, vt primùm mors cognita, Bellum;
Germanos, Galloſque intèr ſuccreuerat: inſtant
Agminibus hìnc CIVILIS, CEREALIS, & illìnc:
CIVILIS, Vità functo iàm Principe, Romæ
„ Obſequium ſeruile negat: Quin protinùs, inquit,
„ Arma manu rapimus Socij: Fatale ruentis
„ Imperij ſignum Tarpeia Iuppiter Arce
„ Nonnè dedit? Flammis Capitoli immobile Saxum
„ Non tremuit? Pictà commixtus Sarmata Dacis
„ Non ſonuit pharetrà? Numquid deluditur Auſpex,
„ Atque iras Druidæ vanas cecinere Deorum?
„ Haùd Nos imbelles iuſſit Natura, Deuſuè.
„ Hoſtiles Nobis Cineres calcantur, & altè
„ Vidimus effuſum Romano Sanguine Rhenum.
„ Antè oculos Patria eſt, Vxor, Natique, Patreſque,
„ Dijque Lares: Votis ſpondet læta omnia Cœlum:
„ Hoſtibus aduerſa, & teterrima quæque locorum:
„ Imbribus humentes Campi, ignotæque Lacunæ,
„ Atque iter impexum Syluis, ſcopulique minaces.
„ Ite alacres; erit iſta dies Bello vltima: ſeù Vos
„ Immortale decus manet, aut Victoria læta.
Parte alià furiatus abit CEREALIS in iras;
Ore minax: Auritæ Acies hauſere loquentem:
„ Aſt Ego, Vos Comites, in fortia Bella paratos;
„ In prædam, ac cædem, non in certamina poſco:
„ Sit Pugnam cæptaſſe ſatis, Victoria præſto eſt:
„ Germanas Gentes Bello oppugnare decorum;
„ Vincere, Romanum eſt: Qui Pacis Fœdera rupit;
„ Solùm opus vlciſci, non debellare neceſſe.
„ Pergite, & euictos Hoſtes exſcindite ferro:
„ Cum multis, dudùm pauci certauimus, & tùnc
„ Quicquid erat Pugnæ Germani roboris aptum,
„ Concidit: hìnc fuga ſola manent, & vulnera tergo:
„ Illorum veſtræ Vxores ſint, mœnia Campi:
„ Vtilitas Vobis, cedat mihi Gloria Belli.

Voci-

Vocibus his auctus Pugnæ calor: eminùs Arcus
Exonerant telis; acuunt ſed comminùs enſes:
Excipiunt Hoſtem, ſimùl, & noua prælia tentant:
Abſumptiſque procul iaculis, concurritur haſtis.
In Pedites immiſſus Eques: nandi Ille peritus,
Humida tranſducto reparat veſtigia Rheno,
Et petit, edomitis fugitiuus in auia terris
Iàmque furens aderat Miles nullo Duce tentus;
Sèd ſibi Dux, ſimùl & Miles · Fiducia quantò
Proximior prædæ, tantò violentius inſtat,
Mœniaque obſeſſæ ſaltu premit ardua Romæ.
Lucus erat ſacro folijs frondoſus Aſylo,
Deuius: hàc illàc paribus ſuffulta Columnis
Porticus & iunctæ ſpatijs æqualibus Ædes:
Sub medio in Cælum Rupes Tarpeia minatur:
Submiſere faces ſimul hùc, ingeſtaque tela
Miſſilibus: fuſus latè loca corripit ignis,
Qui Summa allambens, fumo volat euagus: vndè
Flagrauere Aquilæ ſummis faſtigia tectis,
Abſumptæque trabes vaſtam traxere ruinam
Marmoribus cæmenta ſuper · diuulſaque paſsìm
Effigies Hominum, & mixtìm Simulacra Deorum
Sìc vetus Imperij pignus ruit, & Iouis Ædes,
Quàm triſti quondàm Victor nèc PORSENA Bello,
Nèc Galli ſtrauere Duces: portenta ruinæ
Obſeſſus Ciuis, ſimùl obſeſſorque timebat:
Nanquè intèr Patriæ ſcelera hic pudor angit Vtrumque,
Tàm magnum licuiſſe ſcelus: dùm quæritur Auctor,
Sæuit in incertum cœco Certamine Vulgus.
Certatum hìnc indè eſt flammis, vi, ſanguine ferro:
Pugnam Auſis medium nihil eſt: extrema ſecutis,
Siuè obtruncari, ſiuè obtruncare paratum;
Conſiliumque fugæ nullum Trepidantibus: hæc mens
Sternere Victorem, ſeù forti occumbere dextræ:
Ceu ſedènim placat vultu, Maris Æquora Nereus;
Sìc Ie-

Sìc leuat Imperio, Martis Certamina Princeps:
Felix, qui Iuuenis potuit ſperare Triumphos,
Et ſenior geminam in Prolem tranſmittere Regnum:
Nixa Patrem Merito facit hæc Fiducia tutum.
Stans, obit, & sìc Regnantes docet ire ſub Vmbras.
Sedit Auarities tumulo; contraria Virtus
Increpat: incuſſum tergo fugit illa flagellum:
„ Nàm benè conflatum, benè Princeps prodigit aurum.

TITVS VESPASIANVS.

ARGVMENTVM.

Corporis, atque Animi Natura Hunc Dotibus ornat:
Forma, Valetudo, Ingenium, Facundia, Robur,
Exornat, Format, Decorat, Detornat, & Armat:
Hìnc Vrbs Imperio lætatur, Funere plorat.

LVDVS.

Poſt GALBÆ cædem, & funus crudele NERONIS;
Dùm Corriuales intèr contentio Regni
Durat adhùc, & lance pari Fortuna libratur;
FLAVIVS obſcuris quanuìs Genitoribus ortus,
Spe vorat Imperium: nanquè & viuente SABINO,
VESPASIÆ dùm tres partus Lucina parabat;
Plurima nouit Auo narrata oſtenta Deorum:
Quippè ſuburbanos quæ Marti ſacra ſub agros,
Quercus erat; viſa eſt triplici fruticeſcere Ramo,
Portenta haùd dubia euentus cuiuſque futuri.
Nàm prior exilis breuitèr ſicceſcere viſus:
Hìnc Femella breuem non vixit nata per annum:
Alter prævalido referens ramalia ſurco,
Viuida Regnantis ſignat præconia Sortis:
Tertius arboream prolatans robore pompam,

Præ-

Præmonſtrat TITVM, multà iuglande vetuſtum
Cuius ad Imperium redierunt ſæcula in aurum.
TITVS Amor Superis, & Sydus amabile Terris;
Delicium humani generis, cuius ſedet ore
Inclyta Maieſtas, & amœnæ Gratia Frontis:
Qualis erat Nireus, Iuuenis vel raptus ab Idâ:
At tu DOMITIANE ferox, quem turbida vultu
Aſperitas, trux ingenium, moreſque ferini
Magnetem fecere odijs Hominumque, Deùmque,
Qualis DRVSVS erat, ferus aùt MEZENTIVS olìm.
Crede minùs diſtare Polos; Noctemque, diemque;
Supremumque apicem Cœlo Maneſque profundos:
Nigrum Albo: Calidum Gelido, atque Humentia Siccis:
Vndè Ambo intèr ſe diſtant diſcrimine tanto;
Vìx vna vt ſpecies credatur ineſſe duobus.
Ruſtica sìc olìm ramis Ciuilibus Arbor
Nupſerat, obſtupuitque Nemus de ſtipite eodem
Aſpera vernare hìnc pyra, atque hìnc mitia poma,
Ille vel à teneris calamo ſponſauerat enſem
Miles, & Orator, Latio traductus Athænas:
Dignus poſt-Genitis totum clareſcere in æuum.
Moribus vſquè ſuis ſolitus Præſcribere Leges
Ire Scelus contrà, Culpamque abſcindere ferro.
Finge quod ex arcu telum iaculetur in Hoſtem;
Fronte ſimùl, dextràque ferit: multòque prius quàm
Illius ex pharetrà, ex oculis micuere ſagittæ:
Crine Triumphator trahit in ſua libera ſeruos
Obſequia: egregium his vinci, ac ſeruire decorum.
O quoties Matrona recens, & adulta Virago
Vota ſuis fecere Deis, vt vinceret: altis
Inſedere Nurus ſpeculis, cupiuntque videri,
Atque catenatis humeris iuga ferre Tyranni;
Bìs ſena Ille iacit Solimæ ſub mœnibus altis
Tela inimica manu, bìs ſenaque Corpora ſternit:
Gens reliqua eſt enecta fame minùs apta Triumpho,

Quo

Quo Genitor, Gnato comitante inuadit in Vrbem.
Pompa operi eſt, nuper Populis Iudæa ſubactis:
Is ſecum Cenſor, Conſul, ſimùl atquè Tribunus,
Imperat, edicit Leges declamat, & ornat.
Excipe Reginæ haùd tutos BERENICIS amores,
Suſpectoſque Choros Iuuenum (nàm parcere cuinam
Norit Lictor edax? ſtat TITVS cætera caſtus,
Quo præſente Ipſa haùd renuat DIANA lauari;
Donaque largiri pronus maiora petitis:
Sol veluti, cui nulla dies ſine luce receſſit.
O Socij, non illa inquit, mihi viuitur hora,
Quà meritos Animos aliquo non munere donem:
Arſerit exertis Fornax Veſeua Cauernis:
Romula Vulcanus vaſtarit Templa ruinis:
Dira lues ægram fuerit bacchata per Vrbem:
In melius vertère mala: vetera omnia Princeps
Inſtaurat, creſcuntque bonis monumenta malorum,
Et noua ab ærumnis reparat ſolatia Ciuis.
Nil moriturus habet, quod defleat: & tamèn vnum
Diſplicet: Hoc quid erat? Credo haùd plus poſſe mereri:
Dignus ſuſcribi Statuis, Pater Vrbis, & Orbis:
Tùnc quoquè diſplicuit ſibi, functo Cæſare, ROMA.
Eſt locus vmbroſis quem nubifer Appenninus
Obtexit Syluis: Populis Gens Priſca Sabinis
Montē habitant, multùmque albēt Iuga glabra pruinis:
Vrbs ibi nimboſo ſurgit contermina Cœlo
NVRSIA, vix modicùm diſtans à Sede vetuſtà
Veſpaſiæ, quæ celſa ſedens in culmine: longè
Vitea FVLGINIÆ ſpectat Proſcenia Vallis:
Hìc Spelunca fuit pendentibus vndiquè tofis
Aſpera, quam circùm frondeſcit SCENA coruſcis
Condenſa Ilicibus: florent penetralia Muſco:
Hùc veniebat Anus (nomen de nomine Terræ)
VESPASIA: hanc olìm pretium venale pudoris
Erepti, Vatem fecit dignatus Apollo:

Vix ea præreptì cognouit funera Titi :
Cum veluti limphata furit per Teſqua, per Antra,
Et duras laniata genas lacerata capillos,
„ Increpat has gemitu cordis, non voce; querelas:
„ Dij Superi, atque o quotquot habẽt Vos Tartara Manes:
„ Hæc veſtra eſt Pietas? Tenuit quos Gloria diſpar,
„ Mors facit æquales? Nèc habet ſua præmia Virtus?
„ Nèc longæua Bonis magìs eſt quàm Vita Sceleſtis?
„ Dic Phebe, o qui cunctorum antiquiſſime rerum es;
„ Iuppitèr Axe micat? ſeù Nos Fortuna gubernat?
„ Stant ſua Fata Homini? Vel dirigit omnia Caſus?
„ Nèc Te ergò quicquam, Iuuenum fortiſſime, iuuit,
„ Poſt Belli Caſus iuſto traxiſſe Triunpho
„ Romanà fortes religatos compede Syros,
„ Et Cælo inſculptos attollere molibus Arcus?
„ Quis tulit ad Superos melior Te Principe ROMAM?
„ Per te Religio Diuùm, clamorque Theatri;
„ Delubrum Pacis, Statuàque Britannicus aureà;
„ Vrbi tuta quies; Plebis fauor, atque Senatus
„ Creuerat: an non præ reliquis adſcita Poteſtas,
„ Tanquàm Vnum è Populo Ciuem moderamine fecit?
„ Tu clemens Veniam vitio languentibus offers:
„ Qui noſti gaudere bonis, melioribus vti,
„ Peioreſque pati: & queis non Correctio proſit,
„ Iuſtitiæ ferro membra excindenda recidis:
„ Stat Nurus, & Matrona vno contenta Marito:
„ Tuta ſuis ſtat Virgo focis. Si diues, honoras,
„ Si pauper, ditas; ſi turpis, ſtat Tibi Cordi:
„ Si pulchrà facie, ſolers Cuſtodia ſeruat.
„ Qui Puer in Cunis, cui præceſſere Parentes;
„ Nèc Tutoris eget, nèc Curatoris, abundè
„ Cui Tutor lex, & Curator es Ipſe benignus.
„ Magnarum Largitor opum, tàm prodigus auri,
„ Quàm velùt acciperes; viſque accepiſſe videri:
Cui vitium omne procùl, cui nulla extranea Virtus.

Sìc illa

Sic Illa, & Furijs exaggerat acta dolorem;
Et diris Cœlum cumulat, ſeſeque cruentat
Vnguibus, & raucis complet clamoribus antrum.
Ter matutinos exegerat Æthere ſummo
Phœbus Equos: terque impulerat vaga Luna quadrigã:
Nulla quies, nèc ſomnus alit: nùnc rore madeſcit;
Nùnc lacrymis, donèc totum tenereſcere Corpus
Incipit, atque in ſe vertit præterfluus humor
Antè cutìm, & fibras: deìn imo Corde medullas:
Mutantur venæ in venas; iàm lubricus Amnis
Subſilit, & querulo deſurdat murmure ripas:
Qualis erat gemitus, talis quæ labitur Vnda
Mixta Thebro, Romæ lambens veſtigia fluctu.

DOMITIANVS.

ARGVMENTVM.

HIc Regnum prædis popularat, ſtragibus Vrbem:
Fraude, Dolo, Inuidià, atque Odio regnauit, & Aſtu.
Sæuius vt feriat, miteſcere viſa Tyrannis:
Funerat Hunc Gladius: de Funere Roma reſurgit.

LVDVS.

DOMITIANVS adit Regni ſupremus honores;
Hunc intèr flammas Rupes Tarpeia fugacem
Vidit, & agnouit: quanuìs ſub tegmine ſacro
Membra tegat, Myxtamque ſuum ſimulauerit Iſis:
Dùmque fugit ſeruire timens, Fors obuia facta eſt,
Et Sceptrum Regale dedit: Romanus at (o Vos,
Vos Superi prohibete nefas) ſtipendia Miles
Seruitiumque feret; Mœco Pęana canetque
Victori; Rhedæque Boues mactabit eunti:
Immixtumque lyrà reſonabit Buccina Carmen:

Sordida Auarities iubet Hunc Virtute neglectà
Omne nefas agere, atque pati: rapit omnia ſeù quæ
Poſſedit fallax Dominus, ſeù callidus Hæres,
Gazam Aurum,lapides, & quicquid vbique decorum eſt
Nèc timet opprobrium Latro publicus: inſuper addit
Plura ſibi ſimulachra Deùm, ſiuè aurea, ſiuè
Puro ex argento, aùt nitido ſculpta ex Elephanto:
Septenis Conſul decies; adeòque tumeſcens,
Iuſſerit vt geminos, gemino de Nomine Menſes.
Haùd Nos decipimur Vates: Neptunius o quos
Vrbi Romuleæ Ductor dabit Iſte procellas?
Tu Ventos, fluctuſque, velùt malè ſaucia Nauis,
Roma time, Scopuloſque, & clauſas Gurgite Syrtes:
Tùm Pelagi ſpumantis Equos, Scyllaſque procaces;
Tum Boreà tumidos reſidentis in Æquora Colles.
Eu Flabris iàm Vela tument, Proræque gemiſcunt:
Ergò Lictus ama, & cœcas fuge cautà Caribdes,
Atque aſtus dnplicis Mare per currentis Vliſſei.
Attamèn occiduis Typho tumulabitur vndis,
Et referet tranquilla diem tandèm aura ſerenum;
Dùm puris ſe terget aquis Diana bicornis,
Et plenam Cælo verſabit Aquarius Vrnam.
At tu ROMA potens, STEPHANO detexe Coronam:
Hic etènim abſtruſum tranſmittet in inguina ferrum
Ille cruentatam cadet obluctatus in Aulam
Inſons ergò Reus delatus dicere Cauſam,
Obſtrictus vinclis, toto præſente Senatu:
„ Non Ego patratum (namque eſt notiſſima cædes)
„ Diffiteor facinus (dixit) memorabile Patres
„ Sèd nego ineſſe ſcelus facto: iuſtiſſima porrò
„ Cauſa neci extiterat: quippè Is quot geſta recenſet
„ In Faſtos Vrbis, totidem delicta fuerunt:
„ Veiouis Ille recens in cædes fulmina miſcet:
„ Nubila ſtant fronti, fuerantque tonitrua voces:
„ Nanque ferox Animis, Hoſtes, dùm depulit, auxit:
„ Vil-

„ Villicus ac veluti arbuſtum quandò amputat; indè
„ Plures ſuccreſcunt frutices de cæde virenti,
„ Sic hoſtile Nemus creuit de cæde peractà.
„ Occidiſſe, fuit rapere exitiabile Virus
„ De medio, & Capite auulſo ſuccurrere membris.
„ Quanta Huic ſæuities, & quanta ferocia mentis
„ Quis neſcit LAMIAM probroſà Morte madentem?
„ Principis Hic ſtupro ſubductà Coniuge mœrens;
„ Heù taceo (dixit) necis hæc eſt cauſa Tyranno:
„ Quod tacuit; moritur: quid ſi foret Ille locutus?
„ Diſcipulum PARIDI Pantomimoque Magiſtro,
„ Arte parem, ac famà, & non inferiora ſecutum;
„ Quod non diſſimilem ſe redderet Arte Docenti
„ (Quanuìs tùnc ægrum) crudeli morte peremit.
„ ERMOGENI Hiſtorico, nimiùm nocuere figuræ
„ Scribendi rectè: atque eadem, quæ recta putantur
„ Tranſcripſiſſe, alijs nocuit, quod noxius Illis
„ Ipſe videretur; ſtetit His Crux omnibus vna.
„ Scena datur Populo: pleno ſtat Roma Theatro;
„ THRAX, & MYRMILLO ſteterant Gladiator vterque,
„ Parque pari: Quendam paria hæc quod Bina vocaſſet,
„ Imperat occidi: Videor nùm (clamat) iniquus
„ Fortè Tibi, dùm ſpontè paro par munus Vtrique?
„ Abreptumque Canum rabido dedit ore vorandum.
„ Tu quoquè COCCEIANE peris: Tuque inclyte METI,
„ Alter quod Patruo cunas celebrarat OTHONI:
„ Alter ſeù quod membranis deſcripſerat Orbem;
„ Siuè quod Imperiale Genus iactaret Auorum;
„ Siuè quod ore loqui noſſet Regumque, Ducumque;
„ Siuè quod indiderat Regnantum Nomina Seruis.
„ An non me in lacrymas cogis celebrande SALVSTI?
„ Quippè quod inſertes Luculæum nomen in haſtas,
„ Morte cadis; potius numero inſertande Deorum.
„ Quid de Te IVNI narrabo RVSTICE Ciuis;
„ Quem PETI, ac PRISCI traxere in tartara laudes?
„ Et tibi

„ Et Tibi SENECIO crimen capitale fuerunt
„ HELPIDII laudes · nèc erat damnabile crimen.
„ Ipſa quoquè HELPIDII Soboles inuiſa Tyranno;
„ (Heù nimiùm ſimilis vèl in ipſà morte Parenti)
„ Solùm quod placuit dulci Diuortia ludo,
„ OENONES, PARIDISQVE antiquum Lemma ſecutus;
„ Coniuge DOMITIA Tragicæ committere Scenæ
„ Ludicra prætereo captandis ocia Muſis,
„ Turpe opus Imperio; propriumque Inſigne Tyranni:
„ Et ſanè ſecùm quis tuto viuere poſſet;
„ Dùm nèc Muſca quidèm potuit conuiuere ſecùm?
„ Nil timet AVGVSTVS, poſtquàm Tibi CINNA pepercit;
„ Hic nulli parcens Hominum, timet omnia Demens:
„ Quod verò, & quantos veſtro hoc ex Ordine Patres
„ Decuſſit ferro? ſteriles pingueſcere Campos
„ Vidimus: Hos partìm viuis fornacibus vſtos;
„ Partìm Illos intèr dentes, atque ora Ferarum
„ Exhalare Animas: partìm pendentibus vncis
„ Appenſos: partim feriente occumbere Cadmo.
„ Obtuſa eſt Acies Chalybi, dùm defodit Artus,
„ Et ſuperinfuſo Tybris ſtetit amne cruoris.
„ Quis veſter Senſus, Patres; cùm Curia vidit
„ Vos circumſeptos, obſeſſaque Milite Roſtra;
„ Suffecitq; Pudor multis palloribus vnus?
„ Hinc timet, & munit nitidos amethiſtide muros;
„ Ne fortè incautum tergo transfuerberet Hoſtis.
„ Poſtremò id referam, ſtupuit quod Roma videndo:
„ Dux fuit egregius Famà, & Clarore Parentum
„ AGRICOLA Hunc Virtus, & longa peritia Martis
„ Prætulit arbitrio Armorum, cui more Quiritum,
„ Sortitò obtigerat domitis dare Iura Britannis;
„ Nominis auſpicio plura Is per prælia Victor;
„ Cultor erat Campo Martis melioris Aratri:
„ Cura fuit, ſtudiumque Illi ſudore, manuque
„ Seruitio Populos, non Vlmo adiungere Vates:

„ Non Pacis fruges; ſed ſemina ſpargere Belli :
„ Non Agros foſſâ; ſed Vallo cingere Muros :
„ Non armenta ſequi, ſed cogere in Arma manipIos.
„ Sanè VESPASIVS vix primo in limine Regni
„ Conſtiterat, ſtatumque Vrbis MVCIANVS habebat:
„ Cum Tibi DOMITIANE ferox, niſi ſola Voluntas;
„ Et Fortuna Patris, Vitæque licentior vſus;
„ Nil erat vlterius; Iuuenili Huic liuida Tabes
„ Vrit Hepar; cogitque vdis marceſcere fibris.
„ Nèç ſatis (aiebat) Tibi quod Fortuna deuſuè
„ Iuſſit Auos Patriâ auitos ſuccedere ROMAM;
„ Et Crura implicuiſſe Togis, fierique Tribunos;
„ Diuitijs auctos, & honoribus ire ſuperbos :
„ Hos tenui à Populo longè latèque remotos;
„ Plebs ſtupuit Curru delatos verrere ROMAM;
„ Aùt Saturgianis transducere Rura Caballis;
„ Dùm Comitum intereà ſudat frons nuda galero;
„ Et pes Seruorum maculoſo puluere ſordet;
„ Seù Sol findat Agros, ſeù Cœlo defluat imber:
„ Nos Regum Soboles, vix quid diſtare videmur;
„ Si non negligimur? flagrans Iuuenilibus annis
„ Inuidià; His ſtimulis pectus, mentemque flagellat
„ AGRICOLÆ, hæc intèr, gliſcit Vindemia ab armis:
„ Sæpè acie totà pugnans prædatus opima,
„ (Feraces latè Agminibus populantibus agros)
„ Hoſticaque in partem prædæ Patrimonia vertens.
„ His porrò geſtis poterat meruiſſe Triumphos :
„ Liuidus aſt contrà Princeps geſta omnia damnat:
„ Abſtinet à pugnâ? Tanquàm formidinis Auctor
„ Arguitur. Bellum aggreditur? damnatur vt Audax.
„ Vicerit? In Caſum vergit Victoria. Ceſſit
„ Plaga leuis? Væ væ, vulnus miſerabile! Clamat.
„ At Ducis inuicti Rabiem Moderatio placat:
„ Prudens diſſimulat; fitque ipſa Modeſtia Terror:
„ Et placet è Pelago tutum ſecedere Portum:

Sic re-

„ Sic remigrat ROMAM, nullis ſtipatus Amicis,
„ Nulloque obſequio Seruorum, & , vt antè ſolebat,
„ Ore comis, cultu modicus, ſermone benignus;
„ Et licet Imperio dignus, ſeruire paratus.
„ Audierat Princeps; & quamuìs Liuor adurat;
„ Sæuus (proùt moris) ſimulator gaudia fingit;
„ Seponitque odium in tempus, curaſque malignus;
„ Donèc paulatìm langueſcat Gloria Belli;
„ Et Famæ fauor, & priuo ſpes publica Ciui.
„ Quìn non tradendi parat ornamenta Triumphi;
„ Atque nouos Titulos, Statuæque illuſtris honorem.
„ Iàmque Animus curis æger langueſcere ſecum
„ Forti membra Viro (quæ non ſunt ferrea) cogit;
„ Si non illa fuit Virtus occulta Veneni,
„ Vana eſt Suſpicio: tanti ſtat Iulius æger?
„ Vndè Amor iſte recens? Crebri venere Clientes,
„ Et creber accurſus Medicorum: cura ſalutis
„ Illa erat? An tutæ Mortis præcepta Cupido?
„ Conſultant Phyſici: Quicumque eſt intimus Aulæ,
„ Flagitat Aſtantes: eſtne ſanabilis Æger?
„ Nutritur? Potat? Dormit? Suſpirat? Anhelat?
„ Quis Sanguis natat in fibris? Quis ſpiritus vrget
„ Membranæ appulſum? Quanta eſt duratio Febris?
„ Quæ Virtus ſtomacho? Quæ Cordi? Queuè Cerebro?
„ Nùm sìc ſollicitè quiſquam ſibi triſtia quærit?
„ Exceſſit tandèm: viſa eſt ea linea Vitæ
„ Curta Viro nimiùm, ſi menſtrua Tempora cenſes:
„ Longa at, ſi Faſtis Meritorum, & fortè beata:
„ Non etenìm vidit noſtra hæc extrema malorum;
„ Cum Commune fuit ſpolium ROMA omnibus vna;
„ Truncari Natos miſeri videre Parentes,
„ Vxoreſque Viros, & plenum ſtrage Theatrum:
„ Quippè NERO tormenta iubet, non aſpicit: atquì
„ Sunt maiora ſub Hoc tormenta videre, videri.
„ Vos Socij obteſtor, ſi Nobis vera feruntur:

„ MAXI-

„ MAXIME Te: CLODI Te: & Te LIBERTE SATVRI
Talibus Orantem dictis Plebs mixta Senatu
Plauſibus excipiunt, & dignà laude coronant.
Ipſa PHILIX Nutrix, olìm dilecta Tyranno,
Inciſum tali ſignauit Carmine marmor
„ DOMITIANVS in hoc Tumulo eſt: abſcedite Muſcæ:
„ Hunc Metus audacem, Paupertas fecit auarum:
„ Sceptra Superſtitio dederat, Simulatio Thronum:
„ Et PHILIX Cineres Flauiam concluſit in Vrnam.

FINIS

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google